

Ye Ju Alué Apeli Napu Bajchá Osele Páulo Alué Ralámuli Napu Korinto Ejperégame Nílige

Kuira 'emi ralámuli Korinto ejperégame napu eki Onorúgame oyérame ju.

¹ Kristo Esusi júlale ne'chí napurigá ne nochámala aleké nila nóchali.* Ye rió Sóstene Esukristo oyérame ju napurigá ramué, 'lige alué 'smi ne'chí gu'iria osá ye apeli.

² Neka 'emi ralámuli oséguru napu Kristo Esúsité wanápurigame ju alé wa'lú Korinto anilichi napuíme. 'Lige abiena wanápule uché jaré ralámuli bochígimi gawichí ejperégame napurigá 'we 'la sébali olame ralámuli nímala napurigá najkí Onorúgame. Suwábaga alué ralámuli 'lige suwábaga ramué 'we tánime niru a'walí alué Wa'lula Esukristo napu ramué nuleme ju.

³ 'We 'la gu'írasa 'la kápá O'nó Onorúgame 'lige Wa'lula Esukristo napurigá tabilé we'ká 'nata mochímala 'emi.†

Jena ruwimela Páulo wa'lú cheliera 'yáligo Onorúgame

⁴ Neka nabí cheliera 'yame ju Onorúgame 'emi gu'írigiriká. Onorúgameka 'we galegá etele 'emi 'lige alekeri júlale Kristo Esusi napurigá 'emi gu'írimala.

---

* **1:1** E'nesi glosario «apóstol». † **1:3** E'nesi glosario «la gracia que da Dios».

⁵ Onorúgame 'we 'la nejkúrule Kristo Esusi júliga. Kristo Esusi a'walí 'yale napurigá 'we 'la námamala 'emi aleké nila ra'íchali 'lige alarigá 'we 'la námaka ruyémala 'emi uché jaré ralámuli

⁶ napugiti 'émika 'we 'la bijchígilime Kristo nila ra'íchali, alué napu ramué beníruru.

⁷ Napu'lige 'emi buigá mochígichi napu'lige ku nawachi Wa'lula Esukristo tabilé rokárélamala napu Onorúgame Alawala nejime ju.

⁸ Onorúgame 'we 'la gu'írimala bo'né alawálate napurigá tabilé guwana rujsúmala 'emi 'lige napurigá tabilé 'wesi chojkila neraga ra'ichámala 'emi olagá napu'lige ku nawachi Wa'lula Esukristo gustisia olamia suwábaga ralámuli.

⁹ Onorúgameka nabí sébali olame ju napu sébali olámorí. Alueka repáturu napurigá ramué bi'lepi 'nátali 'nátame niwa pe Onorúgame Inolá na'tálila Esukristo anilime, alué napu wa'lula ju ramué nuleme.

Jena ruwimela jaré ralámuli tabilé bi'lepi 'nátali 'nátaga mochíligo Esukristo 'yuga

¹⁰ 'Emi oyérame napurigá ne, neka Wa'lula Esukrístote nulérigime ju, alekeri neka 'we a'wágame anéguru 'emi napurigá 'la bi'lepi 'nátali 'nátiga mochímala 'emi tabilé nakoga 'emi a'bopi, iligá 'we 'la ganíliga ejperélawa bi'lepi 'nátali 'nátaga.

¹¹ Ralámuli alé Kloe galílachi ejperégame ruwíguru 'emi 'we na'áuka ejperego 'emi a'bopi.

¹² Regá aniéturu alué ralámuli, jaré 'emi regá anime karao: «Neka Páulo oyéraguru», 'lige uché jaré regá anime kará: «Neka Apolo oyéraguru.»

'Lige uché jaré regá anime kará: «Neka Sepasi (Pegro) oyéraguru.» 'Lige uché jaré regá aníime kará: «Neka pe Kristo oyéraguru.» Suwábaga 'emi asíriga riólame kará.

¹³ Pe bi'lepi ju Wa'lula, napu ju Kristo. Ne Páulo pecha gulusichi ujchigá me'lirúgame júkó 'emi alawala bi'wemia. 'Emika pecha rewarárigame júkó napurigá ne'chí oyéramala.

¹⁴ Asíriga 'la nile ne tabilé rewarágariká we'ká 'emi, aka ne pe okabi rió rewirá 'sié alemi, alué napu Krispo anilime ju 'lige uché bilé napu Gayo anilime ju.

¹⁵ Tabilé 'wesi che animeli júkuru rewaráligo ne napurigá ne'chí oyérame nímala.

¹⁶ Abiena bijí nélá nili ne rewará alué Estépana galílachi ejperégame ralámuli. Tabilé machié nili ne pala rewiráliga ne aminá chejaré ralámuli, tabilé chérikáwé.

¹⁷ Krístoka tabilé júlale ne'chí napurigá ne rewaraga einámala, iligá alueka júlakuru ne'chí napurigá ne ralámuli ruyémala alué a'lala ra'íchali Onorúgame nila. Alueka tabilé nuláguru napurigá 'we 'la semati ra'íchalite ra'ichámala ne. Neka tabilé napuyépiri a'walite ruyeme ju ralámuli, neka Onorúgame nejlála a'walite ruyame júkuru napurigá ralámuli 'we a'lá narémala alué nejkúrali alué Wa'lula Esukristo nejlála napu'lige mukíá.

Jena ruwimela churigá nejkúrame ko Onorúgame a'walila

¹⁸ Alué ralámuli napu cha nokagá e'yéname ju, alueka regá anime ju: «Alué ra'íchali napu ruyame

ju churigá mukúligo Kristo tabilé nejkúrime ju napurigá ralámuli alawala bi'wémala. Ramué napu 'ma 'la bi'wígame alawégame niru, 'we 'la machiáa alué ra'íchali Onorúgame a'walila ko.»

¹⁹ Aka regá aniché Onorúgame nila ra'íchali 'we 'ya osirúgime:

Neka tabilé machime newámala alué napu 'we machime ju.

Neka tabilé 'la 'nátame newámala alué napu 'we 'la benégame ju.

²⁰ Alué rió 'we machime ka pecha neyúrimili júkó Onorúgame 'yuga. Onorúgameka pe tabilé 'la 'nátame neraga etémala alué rió 'we machime, Onorúgameka cha benégame kame me'tigá alué rió.

²¹ Ralámulika pe aminabi benigá 'la machirá mayéleké churigá ko Onorúgame. Tabiléchigo alarigá júkó. Onorúgameka gatele napurigá tabilé alarigá machiboa. Iligá Onorúgameka 'la a'kabamana jáwame ju ralámuli napu 'we 'la bijchígime ju alué ra'íchali napu ramué benírige e'yéniru, rekó jaré mayé tabilé nejkúrime ko ye ra'íchali.

²² Alué ralámuli juríoka ta etéaká ramué sa'wálichi bilé ralámuli sujírigame, pe tabilé bijchiginili alué ra'íchali napu ramué benírige e'yéniriru. 'Lige alué ralámuli griego ra'íchame ka gepúnilime ju alué ra'íchali napu ra'íchame ju alué ralámuli napu 'we machime ju.

²³ Ramueka pe iligá benírige e'yéniru churigá me'líriligo Kristo gulusichi ujchugá. Alué juríoka tabilé bijchígime ju alué ra'íchali, pe cha anime korime ju. 'Lige alué ralámuli tabilé jurío pe 'yégali neraga akeme ju alué ra'íchali.

24 Nobi alué ralámuli Onorúgamete wanápurigame napurigá oyéramala, alué ralámuli rekó jurío ke o rekó griego ke 'we 'la machime ju Onorúgame júlaligo Kristo wa'lú a'waliga. Alarigá 'nátale Onorúgame napurigá Kristo ralámuli gu'írame nímala.

25 Rekó ramueka tabilé námalia napu 'smi Onorúgame, nobi 'wéchigo najtékame júkó napu 'smi Onorúgame. Rekó Onorúgameka tabilé a'wáganti káreké nobi 'wéchigo a'wágame júkó me'tigá suwábaga ralámuli.

26 'Emi Onorúgame oyérame 'la néláwa churigá níluga 'emi napu'lige Onorúgame wanápachi. Ralámuli níriká, asíruga u'kabi nílikuru 'emi 'la ejobénigame. Pe u'kabi kéturu 'emi abé e'wélala. Pe u'kabi ralámuli kéturu 'emi riko o'nógame.

27 Napurigá chijunámala alué 'we machime, Onorúgameka wanápale alué ralámuli napu tabilé 'nátame karé ralámuli níriká. 'Lige napurigá chijunámala alué ralámuli 'we a'wágame, Onorúgameka wanápale alué ralámuli napu tabilé a'wágame karé ralámuli níriká.

28 Onorúgameka alué ta'mé najtékame ralámuli wanápale, 'lige aminami wanápale Onorúgame alué ralámuli napu tabilé galilime ju uché jaré ralámulite. 'Lige bo'né Alawala 'yale napurigá 'we a'lá 'nátame ralámuli nímala. Alarigáriga 'sime ju Onorúgame napurigá machimela ralámuli tabilé a'lá ko alué tabilé Onorúgame oyérame ralámuli na'tálila.

29 'Liko ta'wesi ralámuli i'télamala regá aneme Onorúgame: «Ne bo'né 'we a'lá semáriga nocha ne bo'né a'walílate.» Pe Onorúgame a'walílateká 'la

gainámili júkuru bilé rió 'we a'lá nocha.

³⁰ Nobi Onorúgame 'sile napurigá ramué 'we 'la oyérame niwa Kristo Esusi 'lige pe Kristo Esusi oyériga 'we 'la ejobénigame ju 'emi. 'Lige aleké oyériga 'we 'la sébali olámala 'emi. 'Lige aleké oyériga wanápaga mochí 'emi. 'Lige aminami aleké oyériga 'emi a'kabámana mochí.

³¹ Alekeri regá anime osáliru 'we 'ya: «Bilé rió 'we a'lá semáriga ra'ichámili júkuru Wa'lula Onorúgame olagá, tase bo'nepi neraga.»

2

Jena ruwimela churigá ko Esukristo alué napu gulusichi chujkagá mukule

¹ 'Emi Kristo oyérame napurigá ne, napu'lige ne pe kulí siné seba alé 'emi ejperélachi, neka tabilé we'ká ra'ichali ra'ichame kéturu alué 'we semátiri ra'ichali 'we rióluga. Neka pe iligá ruwíturu alarigá nocha ajtigó Onorúgame.

² Neka pe 'nátaturu ra'ichálime churigá ko Esukristo alué napu 'ma 'pa rewagachi ajtí, 'lige abiena 'nata ne ra'ichálime chonigá mukúliga Esukristo gulusichi chujkugá.

³ Napu'lige ne 'mi alemi sebase 'we a'lala ra'ichali ruyemia, 'we 'áwilia ajtigé ne majá.

⁴ 'Lige neka tabilé ra'icha 'we semáriga napurigá 'emi 'we 'la e'wámala. Iligá Onorúgame Alawala 'sile napurigá e'wámala 'emi.

⁵ Alarigaka 'la tabilé oyérimili nílekuru 'emi pe ralámuli nila ra'ichali iligá Onorúgame nila ra'ichali oyérimili nílekuru 'emi, aluéchigo 'sílgame a'walí 'yaa 'emi, tase ralámuli.

Jena ruwimela Onorúgame Alawala 'we a'lá machirio ramué chieri ko bo'né

⁶ Suwábaga ramué napu benírame niru, napu'lige ramué ra'icha alué ralámuli 'yuga napu 'ma abé a'lá námame ju Onorúgame nila ra'íchali, 'liko 'la ra'icharu semati ra'íchalite alué ralámuli 'yuga, nobi tabiléchigo ra'ichárikó napu benírame ju alué e'wélala 'lige chejaré ralámuli jena wijchimoba ejperégame, napugiti alueka pe bilé rawé 'ma tabilé e'wélala nímempá.

⁷ Ramueka ruyá napu Onorúgame tabilé ruwile 'we 'ya, pe kulí jipe 'la ruwí napu 'nata asale Onorúgame 'we 'yasi napu'lige ta'chó newá ye gawí. Alarigá 'sile napurigá ramué 'la námapua tachiri najkió Onorúgame, 'lige aminami napurigá 'la narépua napu Onorúgame nejímili ju.

⁸ Napu ramué ruyá tabilé 'wesi e'wélala jena wijchimoba mochígame námale. 'La námacaká pecha me'libókó alué Wa'lula Esukristo napu ju Onorúgame Inolá napu 'we semá 'sime ju.

⁹ Alarigá ju napurigá osádirige Onorúgame ra'ichálila 'ya. Regá anime:

Onorúgameka 'ma 'la gatega ajtí 'we semati raweli napu 'yámili ju alué ralámuli napu 'we 'la niraga eteme ju alué nobi ta'wesi ralámuli etégó nibilé akégó nibilé 'nata chieti ko.*

¹⁰ Onorúgame Alawala 'we nejkura beniria alarigá nimio ye suwábaga. Onorúgame Alawálaka suwábaga machiri ramué. Abiena ruwí napu Onorúgame 'nata ajtí.

---

* **2:9** E'nesi Isaiás 64:4 'lige Jeremíasi 3:16.

11 Bilé rió tabilé machimela alieti 'nata ajtigó chebilé rió, pe alué rió bo'neka 'la machimela alieti 'nata ajtigó bo'né o bo'né alawala abiena 'la machimela alieti 'nata ajtigó alué rió. Alarigá júkuru Onorúgame 'yuga. Bilé rió pecha machimeli júkó alieti 'nata ajtigó Onorúgame, pe Onorúgame Alawálaka 'la námamala alieti 'nata ajtigó.

12 'Liko alué Alawá napu Onorúgame nejílige pe tabilé ralámuli alawala nile. Onorúgame nejile bo'né Alawala napurigá 'we a'lá námapua suwábaga alué napu Onorúgame nejí.

13 Napu'lige ramué ruyá napu 'sile Onorúgame ramué gu'íriga, tabilé ra'ichalia napu ramué a'boi na'talia, iligá ramueka ra'ichalia napu Onorúgame Alawala benírale ramué.

14 Bilé rió napu tabilé alawégame ju Onorúgame Alawala, alueka tabilé 'la niraga akeme ju napu benírame ju Onorúgame Alawala, pe tabilé najtékame niraga akeme ju 'lige alekeri tabilé námaka akeme ju napu aní alué ra'íchali napugiti pecha alawégame kame Onorúgame Alawala.

15 Bilé rió 'la Onorúgame Alawala alawégame nísaká 'la animela pala 'la ko bilé nóchali o tabilé 'la ko ma. Nobi bilé rió tabilé alawégame Onorúgame Alawala, tabilé námamala 'la nóchame ko o tabilé 'la nóchame ko alué rió Onorúgame Alawala alawégame.

16 Aka regá aniché Onorúgame nila ra'íchali 'we 'ya osirúgime: «Tabilé 'wesi rió i'té machime alieti 'nata ajtigó Onorúgame. 'Lige aminami tabilé 'wesi rió i'té napurigá Onorúgame benírimala.»† Nobi

† 2:16 E'nesi Isaías 40:13 'lige Romanos 11:34.

ramueka Onorúgame Alawala alawégame nírukó 'lige alekeri na'tálime niru napurigá Kristo.

3

Jena ruwimela churigá nochámili ko alué napu nóchame ju Onorúgame nila nochálichí

¹ 'Emi Onorúgame oyérame napurigá ne, napu'lige ne alemi ajtigá 'emi 'yuga, neka tabilé beniri 'emi 'we machime neraga Kristo nila ra'íchali, iligá neka beniri 'emi napurigá ralámuli 'we pee machime neraga churigá ko Kristo.

² Neka benírituru alué tétali tabilé nóchali kame námalia, napugiti 'émika u'kuchí kéturu bijí chí'ime napu tabilé 'cho go'yame ju go'ame.

³ 'Émika bijí 'nátame kame napurigá alué ralámuli tabilé 'cho oyérame Kristo nila ra'íchali, napugiti 'émika pe korua mochime kame uché jaré nila 'lige aminami enuela 'lige na'awa mochime kame 'emi a'bopi.

⁴ 'Lige jaré 'emi regá anime ju: «Neka Páulo oyérame ju», 'lige uché jaré regá anime ju: «Neka Apolo oyérame ju», 'émika a'chigóriga nokame ju napurigá alué ralámuli tabilé Kristo oyérame. ¿Tabilé machí 'emi alarigá nokame ko alué ralámuli cha nokame?

⁵ ¿Chieri ju ne 'lige chieri ju Apolo? Ramueka pe Onorúgamete nulérigime niru napurigá 'emi beníriwa napurigá 'emi 'la oyéramala Kristo. 'Lige a'pílipi ramué beníruru napurigá nulá Onorúgame.

⁶ Neka benírituru 'émi alué 'we a'lala ra'íchali Esukristo nila, 'lige Apóloka aminabi benírale Esukristo nila ra'íchali, nobi pe Onorúgame 'sile a'walí 'yaa napurigá 'emi 'la oyéramala Esukristo.

⁷ Tabilé chéréko chieri bajchá benírame ko alué a'lala ra'íchali 'lige aminami tabilé chéréko chieri benírame ko nujubá, pe Onorúgame 'cho ju a'walí nejime napurigá aminabi oyérawa Onorúgame.

⁸ A'pílipi alué napu benírame ju bi'lepi 'nátali 'nátame ju, 'lige Onorúgameka semati raweli 'yámala a'pílipi alué benírame 'we 'la benírasaká.

⁹ Apolo 'lige ne pe abaleké nóchali nóchame niru Onorúgame nila nóchali. 'Émika ju napurigá bile wasá ri'ligó echerúgime, 'lige Onorúgame 'sile alué wasá echá, 'émika ju napurigá wa'lú galí re'pá ilígame napu Onorúgame 'sile newá.

¹⁰ Onorúgame 'we nejkura napurigá ne benírimala ralámuli alué tabilé 'me machime alarigá ko Onorúgame. A'kinana uché jaré ralámuli aminabi benírimili ju. 'Lige a'pílipi alué ralámuli 'we 'la benírimili júkuru.

¹¹ Tabilé 'wesi ralámuli benírimili júkuru se'wináriga alué ra'íchali Esukristo nila ra'íchali, napu beníruru ramué bajchá.

¹² Alué ralámuli napu benírimili ju a'kinana 'we a'lá benírame nísaká o tabilé 'la benírame nísaká

¹³ 'we 'la machiboa napu 'lige raweli sébachi napu 'lige Esukristo nawámili ju gastigárimia ralámuli napu cha nokame ju. Alué ralámuli napu tabilé cha nokame ju, alueka ju napurigá alué rejté napu tabilé che ikime ju rekó e'kósilia.

¹⁴ 'We 'la benírisaká alué ralámuli, 'liko Esukristo 'we 'la semati raweli 'yámala.

¹⁵ 'Lige bilé ralámuli tabilé 'la benírisaká 'liko Esukristo tabilé niraga etémala napu benírale alué ralámuli, nobi Esukrístoka 'la bi'wígame alawégame niraga etémalagó alué ralámuli.

16 ¿'Émika tabilé machí 'emi Onorúgame 'kúchila ko? ¿'Émika tabilé machí Onorúgame Alawala pachágana bejtégame ko 'emi alawálachi?

17 'Émika ju napurigá Onorúgame galila neraga, 'lige apiépiri gajunasa Onorúgame galila, Onorúgame abiena gajunámili ju alué ralámuli Onorúgame galila gajúname. Onorúgame galila 'we najtékame ju 'lige 'émika Onorúgame galila ju.

18 Tase na'tawa 'we ejobénigame ko 'emi a'boi. Bo'nepi na'tásiká 'we benégame ko alué 'nátali 'nátaga napu benírame ju ralámuli tabilé Onorúgame oyérame, iligá a'rewa alieti 'nata. 'Lige rekó ralámulika «tonto» anechi 'emi olagá, tabilé chéréko. Iligá beniboa Onorúgame nila ra'íchali.

19 Onorúgame níriká tabilé 'la ju napu benírame ju alué ralámuli tabilé Onorúgame oyérame. Aka regá aníché Onorúgame nila ra'íchali 'we 'ya osirúgime: «Onorúgameka 'ma 'la gatega ajtí napurigá alué ralámuli tabilé siné sébali olámala rekó 'we 'la sébali olánilie.»*

20 Aka abiena regá aníché: «Wa'lula Onorúgame 'we a'lá machí tabilé a'lá ko napu 'nátame ju alué ralámuli napu tabilé Onorúgame oyérame ju.»†

21 Alekeri 'emi tabilé riólamili júkuru aleké ralámuli oyérame kóriká napu tabilé Onorúgame oyérame ju. Onorúgame suwábaga tábiri newale 'emi gu'íriga.

22 Páulo, 'lige Apolo 'lige Sepasi (Pegro), 'lige suwábaga e'wélala 'emi gu'írame júkuru. 'Lige aminami Onorúgameka gatele napurigá ajagá mochímala ralámuli, 'emi gu'íriga 'sile, 'lige

* 3:19 E'nesi Job 5:13. † 3:20 E'nesi Salmos 94:11.

aminami gatele napurigá suwimela ralámuli, pe 'emi gu'íriga 'sile. Napu 'sile Onorúgame 'we 'ya pe 'emi gu'íriga 'sile. 'Lige napu 'símili ju Onorúgame abé i'libékomi abiena pe 'emi gu'íriga 'símala.

²³ 'Lige 'émika Krístote nulalime júkuru 'lige Krístoka Onorúgamete nulelime júkuru.

4

Jena ruwimela tachiri nóchali nígame níligo alué ralámuli Esukristo nocháililachi nóchame

¹ Neka najkíguru napurigá 'emi etémala ramué pe nóchame neraga Kristo 'yuga. Alué 'smi ramué jula napurigá ramué beníriwa napu Onorúgame tabilé ruwile 'we 'ya.

² Bilé ralámuli napu nóchali 'yárigame ju, alueka 'we 'la nochámili júkuru napurigá ralámuli 'la niraga etémala.

³ Neka tabilé chélá rekó 'emi 'lige e'wélala nulame machínalie chiena 'la nóchame ko ne o tabilé a'lá. Neka pecha 'nátame júkó bo'nepi chiena 'la nóchame ko ne o tabilé a'lá.

⁴ Neka tabilé machiá nili cha 'síligo ne, rekó tabilé machié ne, pecha animélagó ne tabilé chokila ko ne. Pe Onorúgame 'la machí ne na'tálila, pe alué bo'né gastigáromala ne'chí cha 'síkame nísaká ne.

⁵ Alekeri, tabilé 'wesi e'chewawa 'emi ta'chó nawachi Wa'lula Esukristo. Alué Wa'lula nawasa, a'lige gustisia olámala ralámuli 'yuga, 'lige alué 'we a'lá machimela 'we a'lá ko o tabilé la ko napu nokale. 'Lige 'la machimela napu 'nata a'pílipi ralámuli. A'lige Onorúgame 'yámala semati raweli a'pili ralámuli napu 'la sébali olale.

6 'Emi Onorúgame oyérame napurigá ramué, neka ruwíguru napurigá 'emi 'la machimela ramué etega ne 'lige Apolo 'we a'lá sébali olame nírgo, aka regá aniché Onorúgame nila ra'íchali 'ya osirúgime napu regá aní: «Tase se'unáriga ra'ichawa napu aní Onorúgame nila ra'íchali.» Alarigá nokisáká 'emi, tase riólaga e'yénawa regá anigá: «'Nee alué rioka chiena 'la beníranti ju Onorúgame nila ra'íchali. 'Nee alué chebilé rioka, tabilé 'la beníranti ju Onorúgame nila ra'íchali.»

7 Aka Onorúgame 'síleché se'unátiri 'nátali 'ya a'pílipi 'emi, alekeri 'emi tase na'támili júkuru abé jebénigame ko 'emi beníraga Onorúgame nila ra'íchali me'tigá uché jaré. Suwábaga 'nátali napu 'nátame ju 'emi pe Onorúgame 'sile aleké 'nátali 'yaa, 'liko chonigá 'emi 'we riólame júpaché 'la 'emi a'boi na'táililate 'nátame kóriká.

8 Jipe 'émika nígame ju suwábaga napu najkí 'emi, 'lige a'chigóriga nokame ju 'emi napurigá nokame ju alué e'wélala rey, 'la tabilé resí lanti ka noká 'emi ramué nila. ¡'La bijchiá e'wélala rey nisa 'emi, ramuéchigó e'wélala níwili júkuruchigó 'emi 'yuga nulame!

9 Ramué napu ekí nóchali nígame niru napu Esukristo nejí, Onorúgame nujubá jáwale ramué napurigá jaré rió galírale mo'árigame napu meliboli ju. Niru napurigá ralámuli getúmala ramué 'lige ajchémala, 'lige aminami alué santo ánjelitiri.

10 'Émika 'we machime koláleké a'bopi 'lige ramueka pe tabilé 'la 'nátanti neraga etélime ju. 'Émika Onorúgame a'walila nígame kolae 'lige 'émika eteme ju ramué tabilé nígame niraga alué a'walí.

'Émika 'we 'la kolae napu'lige ralámuli 'we 'la ni-raga etechi 'emi 'lige ramueka tabilé. Nobi alarigá na'tálíka tabilé 'la ju.

11 Senibí 'we e'luíme niru ramué 'lige aminami asíríga balámilime niru ramué. 'Lige asíríga o'chéráme o'páchaga e'yéname niru ramué. 'Lige ralámulíka asíríga resí olame ju ramué. 'Lige aminami tabilé galégame niru ramué, pe ichúrimi e'yéname niru ramué.

12 'Lige aminami asíríga resibálime niru ramué a'wágame nóchiga go'ame meka. Napu'lige ralámuli 'we cha aníchi ramué olagá, ramueka regá anélime ju: «Onorúgame 'la gu'írasa 'la kápá.» Napu'lige 'we resí ikiachi ramué, asíríga 'la anachálime niru ramué, tabilé resí anigá.

13 Napu'lige alué ralámuli cha aníchi ramué olagá, ramueka tabilé ayoga ra'ichálime ju alué ralámuli 'yuga. 'Lige ralámulíka eteme ju ramué napurigá tabilé najtékame neraga. Napurigá repuga neraga etélime ju ramué.

14 Neka pecha oségó ye ra'íchali napurigá 'emi chijunámala. Neka oséguru bilé rejcholi ruigá napurigá ne bo'né 'kúchila neraga napugiti neka 'we galeme 'emi.

15 Rekó we'ká nokae 'emi beniria, nobi ne 'sié bajchá beníria 'emi, 'lige alekeri 'emi napurigá ne 'kúchila neraga ju.

16 Alekeri neka nuláguru napurigá a'chigóriga nokimela 'emi napurigá 'smi ne.

17 Alekeri jula ne Timoteo alemi, alué napu ne 'we galegá eté napurigá ne inolá neraga, 'lige napu 'we a'lá sébili olame ju napurigá najkí Onorúgame.

'Lige 'we a'lá nirá ne. Timotéoka 'we a'lá animela napu ne benírame ju napu ju Kristo Esusi ra'ichálila. Alué ju napu ne benírame ju bochígimi alé napu napuíme ju ralámuli Onorúgame oyérame.

¹⁸ Jaré 'emi regá anιά mochí: «'Ma tabilé siné nawámala Páulo jeka.» Alekeri 'we riola mochí 'emi.

¹⁹ Neka pe yati neraga simela Onorúgame 'la elísaká ne'chí, 'lige kulí 'we a'lá machimé ne ta'lá Onorúgame a'walila nígame ko alué ralámuli alanime.

²⁰ Bilé ralámuli 'la Onorúgamete nulelime nísaká, 'we 'la machirume ju napu 'sime ju. Jaré ralámuli Onorúgamete nulelime korime ju, nobi tabiléchigo 'la sébali olame júkó napu najkí Onorúgame.

²¹ ¿Churigá najkí 'emi napurigá ne simela 'emi kólimia? ¿Bilé gusí o'ká 'emi wejpisomia, o 'wéchala 'la ganíliga?

5

Jena ruwimela Onorúgame oyérame ka tabilé cha nokimélikó

¹ Jaré ralámuli aní bilé 'emi 'we cha 'siaráo me'tigá bilé ralámuli tabilé Onorúgame oyérame. Aní bilé alué Onorúgame oyérame bejtego bilé mukí 'yuga napu o'nola 'yula ju.

² 'Lige 'we ganíliga mochígara 'emi abisibi 'we riola. Iligá 'we chijunátékuru 'lige seweka mochítékuru. Alué rió ala'sime 'ma tabilé elítékuru napurigá bajkimela alé napu beniame ju Onorúgame nila ra'íchali.

³ Rekó ne tabilé ajtigé napu 'emi mochí, nobi ne alawálaka alé ajtí napu 'emi mochí, 'la alé ajtíganti

káré ne. 'Lige neka aníguru alué rió olagá chojkila ko.

⁴ Napu'lige 'emi napuísa Onorúgame nila ra'íchali benimea, ne alawálaka alé ajtíchigó 'lige aminami alé ajtíchigó Wa'lula Esusi A'walila. Neka Esúsiste nulérigime ju,

⁵ 'lige neka alekeri nuláguru 'ma tabilé elíwaká napurigá bajkimela alué rió alé napu 'emi napuíme ju napurigá Satanasi abichibi olámala alué rió napurigá bo'né najkí 'lige alarigá alué rió ku guwana na'támala. 'Lige alarigá bo'né alawala tabilé gastigáriwa napu'lige ku nawachi Wa'lula Esusi.

⁶ Tabilé riólimili ju 'emi tabilé che nokame kórigá, aka 'ma 'la machíché 'emi regá anime ra'íchali: «Bilé ralámuli cha 'sime pe arigá a'résiga tabilé gastigáriga, 'ma uché jaré ralámuli a'chigóriga nokimela.»*

⁷ 'Ma tabilé eliwa napurigá alué rió bajkimela alé napu 'emi napuíme ju, napurigá uché jaré tabilé a'chigóriga nokimela. Aka 'émika 'ma 'la bi'wígame alawégame júpaché napugiti Krístoka me'líriligame bilena gulusichi ujchagá ramué gu'íriga.†

⁸ Alekeri 'ma a'rewa chibi noká iligá aminacho 'we 'la oyérawa Kristo, 'ma a'rewa alué 'nátali chibi nokianti na'tálime. Iligá 'we 'la bijchiá ra'ichawa, tabilé chibi nokiboa 'lige aminami tabilé na'tawa chibi olianti uché jaré ralámuli.

---

* **5:6** Páulo anile: «Pe'tá kawali ro'ésiga arina, bochígimi párisichi na'lome kárigó.» † **5:7** E'nesi glosario «Pásqua».

⁹ Neka uché bilena apélichí ruyéturu napurigá 'emi tabilé napuíka e'yénamala alué ralámuli 'yuga napu pe uché jaré umugí 'yuga okoka e'yéname ju napu tabilé a'boi 'yula ju.

¹⁰ Neka tabilé anime ke aní napurigá 'emi tabilé napuíkala alué ralámuli 'yuga napu tabilé Onorúgame oyérame ju napu pe we'ká umugí 'yuga okoka e'yéname ju 'lige koruka e'yéname e'karúgame tábiri tabilé a'boi nila, 'lige alué napu chigoga e'yéname ju, 'lige alué napu pe e'karúgame tábiri oyérame ju napu tabilé Onorúgame ju. Aka jena gawichí ejperéliriká abirigáchigo ejperélawagó alué ralámuli 'yuga napu cha nokame ju.

¹¹ Neka pe regá anigá anié 'emi tabilé napuímio alué ralámuli 'yuga napu anime ju: «Neka 'la Onorúgame oyérame ju.» 'Lige pe tabilé e'wame nisa napu Onorúgame nulá 'lige pe e'tégili e'yéname nisa, chibi nokigá e'yéname. Tabilé go'meli ju 'emi alué tabilé e'wame ralámuli 'yuga.

¹² Neka tabilé lisensia nígame ju napurigá gustisia olámala alué ralámuli 'yuga napu tabilé Onorúgame oyérame ju. Alueka Onorúgame 'símili júkuru gastigaria,

¹³ nobi 'émika 'la lisensia nígame ju napurigá gastigárimala bilé rió Onorúgame oyérame cha 'sisá. Alekeri 'émika 'ma tabilé elímili júkuru napurigá alué cha'sime bajkimela napu 'emi napuíme ju Onorúgame nila ra'íchali benimeá.‡

6

Jena ruwimela na'úsaká jaré ralámuli

‡ 5:13 E'nesi Deuteronomio 17:7 'lige 22:21.

Onorúgame oyérame a'bopi gatémili ko

¹ Napu'lige jaré 'emi na'áwame nisa uché bilé oyérame 'yuga, 'liko ¿chonigá 'émika nejkúrili tánime júkó alué e'wélala napu tabilé Onorúgame oyérame ju napurigá gatémala alué na'áwali? Iligá tániwakuru nejkúrili bilé Onorúgame oyérame napurigá gatémala alué na'áwali.

² ¿Tabilé machí 'emi abiena gatélime ko ramué suwábaga ralámuli jena wijchimoba ejperégame? Aka 'emi nokimela júpaché ra'íchali gatea ralámuli jena ejperégame 'yuga. 'Liko ¿chonigá tabilé gateme júpaché 'emi alué na'áwali?

³ ¿Tabilé machí 'emi gatémili ko alué santo ánjeli 'yuga ramué napu Onorúgame oyérame niru? ¿Aka alekeri abéchigo 'la gatéwili júkó ye jena gawichí nerúgame na'áwali!

⁴ 'Liko ¿chonigá 'émika gateme júkó alué na'áwali alué e'wélala mochígichi napu tabilé Onorúgame oyérame ju?

⁵ Neka yeti ruwíguru napurigá 'emi 'la chijunámala. Aka mochíché jaré Onorúgame oyérame 'we ejobénigame napurigá gatémala na'áwali nerúlasaká.

⁶ 'Lige 'émi na'áwasaká, ¿chonigá simíbame júpaché alé napu mochí e'wélala nulame napu tabilé Onorúgame oyérame ju napurigá gatémala alué na'áwali?

⁷ 'We enátiri ju nakolia 'emi a'bopi níriga. Pe a'kéwaguru chibi anichi 'emi olagá. 'Lige aminami pe etéwaguru 'emi nila chigochi.

⁸ Iligá 'émika 'we resí nokame ju, 'ma chigome ju 'emi alué uché jaré Kristo oyérame nila tábiri.

9 ¿Tabilé machí 'emi alué cha nokame ralámuli tabilé simíbame ko alé napu ajtí nulá Onorúgame? 'Emi ralámuli, tase tonto niwa. Ralámuli alué tabilé a'boi 'yula umugí 'yuga o'kome 'lige alué Onorúgame neraga eteme alué e'karúgame tábiri napu tabilé Onorúgame ju, 'lige aminami alué rióchoká okome,

10 'lige chigórigametiri, 'lige ralámuli alué napu 'we niga mochínilime ju we'ká tábiri, 'lige alué 'we bajime rekútame, 'lige alué chátiri ra'íchame uché jaré ralámuli olagá, 'lige alué 'yégametiri napu pe 'yégiga bujeme ju enomí uché jaré nila. Alué ralámulika tabilé siné simámala alé napu ajtí nulá Onorúgame.

11 Jaré 'emi a'chigóriga nokame nile napurigá cha nokame, nobi Onorúgame 'láchigo e'kálekó, 'lige wanápale napurigá aleké oyérame nímala. Alué Wa'lula Esukristo a'walila 'sile gatea, 'lige aminami Wa'lula O'nó Onorúgame Alawala si 'sile gatea.

Jena ruwimela tabilé cha nokiame ko

12 Jaré 'emi regá anime ju: «Onorúgameka 'la lisenia nejí napurigá suwábaga nóchali newawa», nobi jaré nóchali tabilé 'la ju newalía. Neka alekeri tabilé nocha chátiri nóchali napugiti alieti nóchalika pecha gainámaréko ne a'rea.

13 'Lige abiena regá anime ju jaré ralámuli: «Go'ámeka ropachí asíbame ju, 'lige ropaka go'ame ajchilime ju.» 'La bijchiá ju, nobi Onorúgameka 'ma suwamio ye oká tábiri napu ju ropá 'lige go'ame. Onorúgameka pecha newale ko ramué napurigá apiépiri umugí 'yuga okópua. Onorúgameka

newálekuru ramué napurigá Onorúgame Alawala pachágana ramuechi asimela, napugiti ramueka Onorúgame nila niru.

14 Bilé rawé Onorúgame bo'né a'walílate ajánamala ramué napurigá ramué ajagá mochiwa a'chigóriga napurigá ajánale Wa'lula Esukristo.

15 'Émika Onorúgame Alawala ajchágame júkuru, 'liko 'émika napurigá Esukristo alarigá júkuru alué napu 'pa rewagáchika julárigame nílige Onorúgamete. Alarigá nísaká, 'liko 'emi nírige tabilé 'yuga o'kómili ju alué umugí napu we'ká rió 'yuga o'kome ju. ¡Alanokiáká tabilé 'la ju!

16 ¿Tabilé machí 'emi, 'emi 'yuga o'kósaká alué umugí we'ká rió 'yuga o'kome, 'ma pe bi'lepi sa'pá gainamio 'emi sa'pala 'yúriga 'lige alué umugí sa'pala 'yúriga? Pe a'chigóriga ju napurigá anélige Onorúgame alué Arani 'lige Eba 'we 'ya. Regá anele: «'Emi oká ralámuli pe bi'lepi ralámuli neraga nímala.»

17 Bilé rió 'la oyérame nísaká Wa'lula Onorúgame 'la Onorúgame Alawala alawégame ju. 'Lige alekeri bilé ralámuli 'lige Onorúgame pe bi'lepi alawégame ju.

18 'Lige neka alekeri nuláguru: ¡Tabilé e'wiwa alué mukí we'ká rió 'yuga gojchime repachi! ¡iligá yati simawa se'wí! Jaré chátiri nóchali tabilé resí olame ju bo'nepi. Napu'lige bilé rió 'yuga gojchisá bilé mukí we'ká rió 'yuga gojchime, asírige resí ikime ju bo'nepi.

19 ¿'Émika tabilé machí 'emi ko Onorúgame Alawala re'obala, 'lige Onorúgame Alawala 'émichi bejtégame ko, alué alawá napu 'emi 'yáliku? Aka

Onorúgame ká'é ramué nuleme.

²⁰ Onorúgame júlale bo'né Inolá napurigá mukumela 'emi gu'íriga napurigá 'emi buyámala alé resítirichi. Alekeri 'we 'la nirawa Onorúgame 'lige aminami 'we 'la 'nátaga járowa 'emi a'bopi.

7

Jena ruwimela churigá ejperélimio alué ralámuli napu 'yúgame ju

¹ Jípeko ne nejémala alué napu 'emi ne'chí rukélige i'bé osilite ra'íchiga. ¿Ta'lá ju napurigá bilé rió bi'neli bejtega asimela tabilé mukí 'yuga?

² Aka 'la júpaché nobi abéchigo 'la ju napurigá bilé rió reimela bilé mukí napurigá tabilé na'támala bilé mukí 'yuga gojchianti. 'Lige aminami bilé mukí reimela rió napurigá tabilé na'támala rió 'yuga gojchianti. O'maka machiáguru tabilé 'la ka jipe jena wijchimoba.

³ Bilé rió upégame, alueka 'la ju napurigá 'yuga gojchimela bo'né upila.

⁴ Bilé mukí rió 'yúgame, alueka 'la e'wímili júkuru bo'né 'yula. Napu'lige rió 'yuga gojchinálisa alué mukí 'yuga, alué mukí 'la e'wímili júkuru bo'né gunala. A'chigóriga ju rió 'yuga. Napu'lige alué mukí 'yuga gojchinálisa alué rió bo'né 'yula, 'liko alué rió 'la e'wímili júkuru alué mukí bo'né 'yula.

⁵ 'Emi 'la nirásaká napurigá tabilé napuúka okómala pe u'kabi rawé 'la ju, pe u'kabi rawé ra'ichánilisaká 'emi Onorúgame 'yuga. 'Lige a'kinana 'ma ra'ichasa Onorúgame 'yuga, ku napuúka okómili ju napurigá tabilé chátiri 'nátili 'yámala Satanasi.

6 Neka pe bilé rejcholi ruwíguru, tase bilé nulalí.

7 Neka abé 'la nirá nili napurigá 'emi mochímala napurigá ne, tabiléchigo o'maka alarigá nírukó. Nobi Onorúgameka se'unátiri 'nátali 'yame ju a'pílipi ralámuli.

8 Alué 'oni mochígame abé 'la ju tabilé rewá, 'lige alué umugí gunámakame abé 'la ju tabilé uché rewá.

9 Alué napu tabilé anáchame ju tabilé mukí 'yuga gojchigá, abé la julke napurigá newímala napurigá tabilé na'támala mukí 'yuga gojchianti.

10 Neka ye nulalí 'yáguru alué ralámuli napu newíkame ju 'lige abiena alué napuíka mochígame. Ye nulalika tabilé ne nila ju, pe Onorúgame nulalila ju: Mukika tabilé a'rémili júkuru bo'né gunala.

11 Siné kachi a'résaká, 'liko tabilé 'la ju napurigá uchéchigo siné rewimela se'nú rió, iligá abé 'la júleké tabilé rewá o abé a'lá júleké ma napurigá alué mukí chéchigo siné pe aba aleké rió 'yuga asimela napu 'yuga ajtílige. 'Lige tabilé 'la ju napurigá bilé rió a'rémala mukí bo'né 'yula.

12 Alué uché jaré ralámuli Onorúgame oyérame, neka yeti rejcholi ruyéguru. Yeka tabilé Onorúgame nulalila ju, yeka pe ne nila rejcholi ju. Bilé rió Onorúgame oyérame 'yúgame nisa bilé mukí tabilé Onorúgame oyérame, alué mukí tabilé a'rénilisa alué rió, 'liko alué rió tabilé a'rémili júkuru alué mukí bo'né 'yula.

13 Bilé mukí Onorúgame oyérame bilé rió 'yúgame nisa tabilé Onorúgame oyérame 'lige alué rió tabilé a'rénilisaká alué mukí 'liko alué mukí tabilé a'rémili júkuru alué rió bo'né 'yula.

14 Onorúgameka 'la niraga eté alué rió napugiti alué mukí napu bo'né 'yula ju Onorúgame oyérame kame. 'Lige alué rió 'la oyérame nisa Onorúgame 'lige alué mukika tabilé, 'liko Onorúgameka 'la niraga eté alué mukí napugiti alué rió napu bo'né 'yula ju 'la Onorúgame oyérame kame. 'Liko Onorúgameka 'we 'la tebúmala alué ralámuli 'kúchila napugiti bilé alué o'nola 'la Onorúgame oyérame kame.

15 Bilé rió tabilé Onorúgame oyérame bilé mukí 'yúgame nisa Onorúgame oyérame, 'lige a'rénilisa alué rió alué mukí, 'liko a'rémili júkuru. Bilé mukí tabilé Onorúgame oyérame bilé rió 'yúgame nisa Onorúgame oyérame, 'lige a'rénilisa alué mukí alué rió, 'liko a'rémili júkuru. Onorúgameka tabilé najkí napurigá na'áwaká ejperélamala.

16 Abé 'la ju napurigá tabilé rojámala 'emi. Iligá 'emi Onorúgame oyérame gu'írimili júkuru 'emi a'boi 'yula 'la napurigá Onorúgame oyérame nímala.

17 A'pílipi ralámuli a'chigóriga ejtebímili júkuru napurigá nílige napu'lige Onorúgame bayélige napurigá alué ralámuli Onorúgame oyérame nímala. Bi'neli asisáká, 'liko peba bi'neli asimeli júkuru. 'Yúgame nísaká 'liko 'yuga asimeli júkuru. Alarigá nulé ne suwábaga ralámuli napu ekí Onorúgame oyérame ju.

18 Bilé ralámuli jurío nísaká, tabilé a'rémili júkuru napurigá nokame ju ralámuli jurío. 'Lige bilé ralámuli tabilé jurío nísaká, tabilé a'chigóriga 'símili júkuru napurigá nokame ju ralámuli jurío.*

19 Onorúgame níriká peba abisibi najtékame ju

---

* **7:18** E'nesi glosario «circuncisión».

ralámuli rekó jurío ke o tabilé jurío ke, napugiti abéchigo najtékame kame 'we 'la sébali oliá napu Onorúgame nulá.

²⁰ A'pílipi ralámuli a'chigóriga ejtebímili júkuru napurigá nílige napu'lige Onorúgame oyérale.

²¹ Jaré 'emi ralirúgame nísaká napurigá nochámala 'emi tabilé najtétiga, tabilé chéláwa. 'Lige alué wa'lula napu 'emi nuleme ju regá anisá: «Émika 'ma tabilé nochámili ju napurigá ralirúgame neraga», 'liko alarigaka asíriga 'la ju.

²² Bilé ralámuli ralirúgame nísaká, 'lige 'we 'la oyérame nisa Onorúgame, Onorúgame 'yásaká 'we 'la 'nátali 'liko alué ralámuli 'ma tabilé ralirúgame niraga 'nátame nímala. 'Lige alué ralámuli napu tabilé ralirúgame ju, alueka na'támala napurigá ralirúgame neraga Onorúgamete.

²³ Onorúgame 'ma najtétale Kristo júliga jena wijchimoba napurigá mukumela ramué gu'íriga, alekeri Kristo 'smi ramué nulea. 'Ma tase ralámuli nokame ju ramué nulea, Kristo 'smi 'nátali 'ya ramué.

²⁴ Alekeri 'emi Onorúgame oyérame napurigá ne, a'chigóriga ejtebímili júkuru 'emi napurigá nílige napu'lige Onorúgame oyeria.

²⁵ Jípeko rejcholi benírimala ne alué ralámuli napu tabilé 'cho 'yúgame ju. Ye rejchólíka pe ne nila ju, 'lige Onorúgame 'smi ne'chí gu'iria napurigá ne 'we 'la benigá benírimala ye rejcholi. Onorúgame 'we 'la na'temá ne'chí, alekeri gu'írame ju ne'chí.

²⁶ Neka abé 'la nirá nili napurigá 'emi tabilé rewimela napugiti jipe pecha 'la ka jena wijchimoba, napugiti 'we resíriga kame jena wijchimoba.

27 Mué rió mukí 'yúgame nísaká, tabilé a'rewa. Tabilé 'yúgame nísaká mukí alarigá rejpiwa.

28 Bilé rió mukí rewisá, a'lá ju, 'lige bilé mukí rió rewisá abiena 'la ju. Nobi alué ralámuli 'yúgameka i'sínimi tabilé ganíliga mochímala. Neka tabilé najkiéke'é napurigá resí nílamala 'emi.

29 'Emi Onorúgame oyérame napurigá ramué, neka ye ruwíguru. Tabilé we'ká rawé rokáré we'ká e'karúgame tábiri simírimia asíriga enátiri, 'lige aminami gawítiri 'ma gajúmala. Bilé rió níriga mukí 'yúgame pecha mukicho 'nata asiame júkó, abé 'la ju Onorúgame nila 'nátali na'talia.

30 Alué ralámuli napu 'we seweka mochí, alueka 'we ganíliga mochímili júkuru, 'lige alué napu 'we ganíliga mochí, alueka 'we seweka mochímili júkuru. Alué napu 'we enomígame ju, alueka napurigá tabilé enomígame niraga mochímili júkuru.

31 Ralámuli napu 'we uneme ju we'ká e'karúgame napu nerú jena wijchimoba, tase 'me na'tawa aliéti unélinti, iligá abé 'la ju e'walia napu nulá Onorúgame, napugiti 'ma pe u'kabi rawé rokáré kame napurigá suwibamia ye gawí.

32 Neka najkié napurigá 'la ganíliga ejperélamala, tabilé we'ká 'nátaga. Bilé rió Onorúgame oyérame napu tabilé 'yúgame ju mukí, alueka pe Onorúgamecho na'tálila 'nata ajtime ju napurigá 'la ganíliga asimela alué rió 'yuga.

33 Nobi alué napu mukí 'yúgame ju, alueka we'ká 'nátame ju jena wijchimoba nerúgame tábiri napurigá bo'né 'yula ganíliga asimela.

34 Bilé rió mukí 'yúgameka asíriga we'ká tábiri 'nátame ju. Bilé mukí Onorúgame oyérame tabilé

'yúgameka, alueka pe Onorúgame nochálilacho 'nátame ju 'la sébali olagá napu Onorúgame najkí. Bilé mukí rió 'yúgameka abéchigo 'nátame ju tábiriti nochálime napurigá bo'né 'yula 'la ganíliga asimela.

³⁵ Neka ye ra'íchali ruwíguru nejkúriga, pecha ne'óchaga anígó neka. Neka najkigá aní napurigá 'emi abé 'la nochámala Onorúgame nila nochálilachi, tabilé chéré rekó 'yúgame ke o tabilé 'yúgame ke.

³⁶ Bilé rió mukí taga asisáká, 'lige okáraga 'ma e'wele nisa, 'lige napuínalisa, 'liko abé 'la ju newía napurigá napuíka mochímala, Onorúgameka tabilé gastigárime ju ralámuli newichi.

³⁷ Bilé rió tabilé rewinálisaká bilé mukí, 'lige tabilé 'nátame nisa mukí 'yuga gojchiamé a'lá ju rekó tabilé rewae.

³⁸ A'lá ju rekó bilé rió mukí rewae nobi abéchigo a'lá júkó tabilé rewae.

³⁹ Bilé mukí rió 'yúgame, alué mukika aba alué rió 'yuga o'chérímili júkuru. Alué rió mukusáká 'liko alué mukí chebilé rió reimeli júkuru. Iligá alué rió Onorúgame oyérame nímili júkuru.

⁴⁰ Neka 'nátaguru abé 'la ganíliga asimeo alué mukí bi'neli asagá, tabilé uché rewisá. Neka mayé nili Onorúgame Alawala nejío ye 'nátali.

8

Jena ruwimela tabilé che anilime ko alué ralámuli napu pe kulí 'la oyérame ju Onorúgame

¹ Jípeko ne nejémala alué uché bilé ra'íchali napu 'emi rukéníé, ta'lá 'la ko go'aa alué go'ame napu mono kógirime ju napu tabilé Onorúgame ju o

tabilé 'la kómá. Suwábaga ramué 'la benégame niru pee ko, nobi napu'lige benisuga we'ká tábiri 'we riólaga e'yénilime niru ramué. Iligá 'la niraga etélime júkuru ralámuli tabilé riólaga, alanokiáká abé 'la ju.

² Bilé rió 'we benégame neraga 'nátame ka, pe tabilé benégame ju.

³ Onorúgameka 'we 'la machí chieri ralámuli 'we niraga eteme ko Onorúgame, 'lige Onorúgameka 'we galegá eteme ju alué ralámuli.

⁴ 'Liko ¿chonokiboa? ¿Go'poa alué go'ame napu kógilime ju alué mono? 'We 'la machiáguru ramué alué mono pe tabilé Onorúgame ko, 'lige pe bi'lepi ko Onorúgame.

⁵ Jaré ralámuli 'we tánime ju nejkúrali alué e'karúgame tábiri napu nerú 'pa rewagachi 'lige jena wijchimoba,

⁶ nobi ramueka machiágó pe bi'lepi ko Onorúgame napu ju ramué O'nola. Alué 'sile suwábaga tábiri newá. 'Lige ramueka aleké oyérame niru. 'Lige aminami pe bi'lepi ju Wa'lula napu ju Esukristo. Onorúgameka nulele Esukristo napurigá newámala ye gawí 'lige rewagá, 'lige Esukristo 'sime ju a'walí nejía napurigá ejperega mochiwa ramué.

⁷ Nobi jaré ralámuli Onorúgame oyérame tabilé 'la machime ju yeti tábiri. Alueka 'nátame ju alué mono ajágame ko, 'lige bijchígime ju alué go'ame kógirime ko alué 'la bijchiá Onorúgame, nobi alué ralámuli alué go'ame go'sáká, we'ká 'nátame ju mayega 'we cha nokáligo alué go'ame go'sá.

⁸ Nobi Onorúgame níriká tabilé chéré rekó go'ae o tabilé go'ae alué go'ame. Rekó go'suga alué

go'ame, pecha abé 'la na'táwili júkó Onorúgame 'yuga o tabilé go'suga ma.

⁹ Nobi suwábaga 'emi 'la 'nátaga go'poa suwábaga alué go'ame napu go'yame ju 'emi napurigá alué uché jaré ralámuli napu kulí 'la oyérame ju Onorúgame tabilé chélámala.

¹⁰ Jaré alué ralámuli etesa 'emi go'ame go'yá mochígichi alué mono kógirime, 'liko alué ralámuli na'támala 'we a'lá ko go'ame go'aa mono kógirime 'lige aminami mayémala ajágame ko alué mono.

¹¹ 'Liko alué napu pe kulí 'la oyérame ju Onorúgame 'we 'la kólámala alué mono oyérilia, 'lige 'ma a'rémala Kristo oyeria, alué napu mukule alué ralámuli gu'íriga.

¹² Pe mué chojkila nímala alieti 'nátachi alué ralámuli napu pe kulí 'la oyérame ju Onorúgame. Krístoka tabilé galeme ju alanokiachi ramué.

¹³ Neka alekeri tabilé siné go'mela alué go'ame napu kógirime ju alué mono napugiti ne go'sáká alué go'ame, pe guwana na'támala alué ralámuli napu pe kulí 'la oyérame ju Onorúgame.

9

Jena ruwimela tachiri nochámili ko bilé Esukristo nochálilachi nóchame

¹ Neka Esukrístote nulérigime ju. Neka etégimpá Esusi ramué nuleme. 'Émika chojkile Onorúgame oyeria napu 'lige 'la bijchígile 'emi napu ne benírie.

² Rekó jaré ralámuli 'natie ne tabilé Esukrístote nulérigime ko, nobi 'émika 'wéchigo 'la bijchígilikó napugiti 'émika Onorúgame oyérame kame, 'lige

alekeri 'we 'la ma'chiná néré 'la Esukrístote nulelime ko ne.

³ Neka regá anéguru alué ralámuli napu 'we cha anime ju ne'chí olagá:

⁴ ¿Tacha 'la ikiaré napurigá Bernabé 'lige ne go'ame taa?

⁵ 'Lige aminami, ¿tacha 'la ikiaré napurigá ramué 'la rewiboa umugí 'la Onorúgame oyérame napurigá ramué si e'yénamala a'chigóriga napurigá 'sime ju alué Pegro 'lige alué uché jaré Esukrístote nulelime, 'lige a'chigóriga napurigá nokame ju suwábaga alué Wa'lula Esusi bonila?

⁶ ¿Pecha ramuecho nocháwili júkó Bernabé 'lige ne go'ame meka?

⁷ ¿Chieri sontalo nóchame ju bo'nepi najtétiga go'ame? Bilé ralámuli echisá i'wilí, ¿tacha go'yame ju alué i'wilí rakala? 'Lige bilé ralámuli napu tebume ju bo'né bukula chibá, ¿tacha bajime ju rechí chibá sunasa?

⁸ Yeka tabilé ne nila 'nátili ju. Alarigá aní Moisesi nila nulalí.

⁹ Aka regá anime osilí osálipeché Moisesi: «Tabilé bulewa roló chu'ala napu'lige nochalia ri'ligó olá, iligá 'la eliwa napurigá go'mela a'tabemi.» Onorúgameka tabilé regá ra'íchiga anile pecha rolocho na'temaka anile ko.

¹⁰ Onorúgameka pe ramué na'temaka anile. ¿Ta'lá bijchiá ju? Abiena napu'lige bilé rió asará, 'lige napu'lige bilé rió ri'ligó wejpichá, 'we a'lá machime ju a'kinana rawé go'meo.

¹¹ Pe a'chigóriga niru ramué. Alué napu ramué beníriga e'yéniru, alueka ju napurigá ri'ligó echiame. 'Liko tacha 'la ikiaré napurigá 'emi nejímala

a'tabemi go'ame.

¹² Uché jaré ralámuli 'la ikiaré go'ame narea, ramueka abéchigo 'la ikiaréliwa go'ame narea.

'Liko ramué abiena ikiaré napurigá narépu alué tábiri. Ramueka tajsinéchigo tálime júkó bilé tábiri. Tabilé najkiá napurigá ralámuli na'támala ramué 'we meme nírgo, 'lige aminami tabilé najkiá napurigá na'támala ralámuli ramué pe Onorúgame ra'ichálila ruigá meme nírgo. Neka pe iligá najkí napurigá ralámuli pe Kristo ra'ichálilachi na'támala.

¹³ Ralámuli alué napu nóchame ju wa'lú re'obachi pachá 'we go'yame ká'é ralámuli a'pálala go'ame alué Onorúgame kógilime. 'Lige abiena alué ralámuli napu nóchame ju alé wa'lú re'obachi ma'chige mesa repuka 'we go'yame ká'é go'ame napu ekí go'ame jáwame ju ralámuli Onorúgame kógimia. 'Emi 'we a'lá machíguru alué alarigá ko.

¹⁴ Aka abiena nuláché Onorúgame napurigá alué ralámuli napu benírame ju Onorúgame nila ra'íchali narémili ko go'ame ralámuli a'pálila alué napu gepume ju Onorúgame nila ra'íchali.

¹⁵ Neka pecha 'wesi tábiri táame júkó. Neka pecha oségó 'emi napurigá 'emi bilé tábiri nejímala. Neka mukusá nili e'lowika tabilé tábiri tániga 'emi. Neka abé ganílame ju beníruga tabilé tábiri taga.

¹⁶ Neka tabilé riólame ju napu'lige Onorúgame ra'ichálila ruyea ralámuli. Pe ne nochálila ju. Ne tabilé benírasaká ye ra'íchali 'liko Onorúgame ne'chí gastigárimala.

¹⁷ Ne bo'né na'tásaká ye ra'íchali benírimia ralámuli, 'liko 'we 'la nímili nílekuru napurigá ralámuli najtétamala ne'chí. Nobi pe Onorúgame

'sile ko nulá napurigá ne benírimala ye ra'íchali, 'liko ne pe 'la sébali oláguru napu nulá alué.

18 'Liko ¿chonigá tabilé goblálome júpaché ne Onorúgame ra'ichálila benírige? ¿Tachiri narémalaché ne? Neka 'we ganílame ju ralámuli benírige. Neka tabilé najkí napurigá ralámuli najtétamala ne'chí. Pe alarigá 'la ju.

19 Rekó tabilé 'wesi nulé ne'chí, neka pe pi-
oni neraga eyéname ju ralámuli gu'íriga. Alar-
igá gu'írame ju ne we'ká ralámuli napurigá 'la bi-
jchígimala Kristo nila ra'íchali.

20 Napu'lige ne eyena alué jurío ejperélachi, neka
napurigá jurío neraga eyéname ju. Neka gu'iriniliga
'siame napurigá 'we 'la bijchígamala Kristo nila
ra'íchali alué ralámuli. Alekeri 'we 'la sébali olame
ju ne napu nulá Moisesi nila nulalí tabilé che
anigá.

21 Napu'lige eyena ne alemi napu ejperé alué
ralámuli napu tabilé jurío ju, neka oyame ju na-
purigá alué ralámuli napu tabilé jurío ju, neka
gu'iriniliga 'siame napurigá 'we 'la bijchígamala
Kristo nila ra'íchali alué ralámuli. Nobi neka
tabiléchigo a'reme júkó Onorúgame nila nulalí na-
pugiti neka Krístote nulalime kame.

22 Napu'lige ne ajtigá alué ralámuli ejperélachi
napu pe kulí 'la oyérame ju Onorúgame, néchigó
a'chigóriga oyame ju napurigá alué ralámuli na-
pugiti neka pe gu'iriniliga 'siame alué ralámuli na-
purigá Kristo a'walí 'yámala alué ralámuli. 'Lige
aminami neka 'we 'la 'nátaga eteme ju churigá
'nátame ko a'pílipi ralámuli.

23 Neka alarigá 'sime ju napugiti neka 'we
ganílige benírime kame Onorúgame nila ra'íchali,

'lige ne alarigá 'sisa 'la narémala ne semati raweli.

²⁴ Aka ne bilé tétali ruyémala 'emi napurigá 'emi 'we 'la námamala. Aka bilé roibí nerúgichi alé Gresia anilichi, aka we'ká ralámuli júmame júpaché roweka, nobi pe bi'lepi meme júpaché. Aka a'chigóriga júpaché Kristo oyérilia napurigá bilé roibí. 'Liko 'we júmpua 'la sébali olamia napu Onorúgame najkí.

²⁵ Napuyépiri rió napu rowémili ju, 'we a'lá 'nátame ju be'bé neraga ta'chó pasichi roibí. Alué rioka alarigá 'sime júkuru ménilia bilé gorona aurélite newárigime, alué tabilé we'ká rawé anáchame. Ramueka nochálime niru Onorúgame nochálilachi méniliga alué tábiri napu senibí anáchame ju.*

²⁶ Napu'lige ne newá alué nóchali napu Kristo 'yaa ne'chí, neka tabilé nóchame ju napurigá bilé rió roweme alué napu tabilé 'nátame ju mélime.

²⁷ Neka 'we 'la 'nátame ju alué napu ne beniri, 'lige 'we 'la sébali olame ju ne alué napu ne beniri. Neka tabilé najkiamé napurigá Onorúgame animela tabilé naremio ne semati raweli pecha sébali oláligime ne napu ne nulá napurigá sébali olámala uché jaré ralámuli.

10

Jena ruwimela 'we 'la e'wílime ko alué 'we 'la bijchiá Onorúgame 'lige aminami 'we 'la ra'ichálime ko alué olagá

---

* **9:25** Ralámulika tabilé roweme ju bilé gorona méniliga. Alueka pe meme ju chiní, 'lige ba'nasoli. 'Lige aminami tabilé 'nátame ju churigá memia alué roibí.

1 'Emi Kristo oyérame napurigá ne, 'we 'la na'táwaká 'emi, alué 'emi rijimala 'we 'ya mochígame* napu'lige júmasa alé Ejipto mochiga, nolí bajchabemi enale napu e'yénale alué ralámuli, 'lige suwábaga alué ralámuli simárale alé wa'lú ba'wí ilígichi napu Ba'wí Sejtákame anilichi ju.

2 Alekeri 'we a'lá machirú alueka 'la Moisesi oyérame níligo, napugiti alué Moisésika wa'lula nílige alué ralámuli nuleme.

3 Suwábaga alué ralámuli go'ale alué go'ame napu Onorúgame 'yale.

4 'Lige abiena bajile alué ba'wí napu Onorúgame 'yale napu ma'chínale bilena wa'lú rejtechí. Alué rejteka pe Kristo nile napu alué ralámuli 'yuga oyame nílige.

5 Amulí suwábaga alué ralámuli tabilé e'wale napu nulale Onorúgame. Alekeri Onorúgameka tabilé ganíliga asale alué ralámuli 'yuga. Onorúgameka me'ale alué ralámuli alé jami tabilé ba'égichi.

6 Suwábaga ye pe tétali ju ramué 'yuga napurigá ramué tabilé korúpua chibi nokianti napurigá nokale alué ralámuli.

7 Alekeri 'emi tabilé tániwa nejkúrali alué mono napu ralámuli 'we 'la niraga etele napurigá Onorúgame neraga napurigá nokale alué ralámuli 'we 'ya mochígame. Aka Onorúgame nila ra'íchali regá aníché: «Ralámulika pe'wé go'yá mochile 'lige aminami bajía mochile 'lige aminami yawile alé o'wemi rawega jaga napu ilile alué besero 'órote newárigime.»†

---

* **10:1** E'nesi glosario «ancestor». † **10:7** E'nesi Éxodo 32:6.

⁸ 'Lige aminami tabilé 'yuga gojchiamé júkuru bilé mukí tabilé bo'né 'yula. Alarigá nokale jaré alué ralámuli, alekeri suwile bilé liá aminá bakiá mili ralámuli bilé rawé kachi.

⁹ Tabilé chibi nokiboa pe machináliga chiéniko gastigárimio Onorúgame. Jaré alué ralámuli alarigá nokale, alekeri Onorúgameka sinowí júlale napurigá alué ralámuli suwimela sinowite u'chúsiga.

¹⁰ Tabilé che aniboa Onorúgame tabilé 'la sébali olame ko napu sébali olámoríle. Jaré ralámuli alarigá nokale, 'lige alekeri Onorúgame júlale bilé santo ánjeli ralámuli me'ame. Alué 'sile alué ralámuli me'á.

¹¹ Napu ikile alué ralámuli 'ya ejperégame, alueka pe tétili nile ramué 'yuga. 'Lige alekeri osáliru alé apélichí napurigá ramué 'la machiboa napu jipe rawé ejperégame niru, napurigá machiboa alieti tábiri tabilé newati ko. 'Ma pe u'kabi bamí rokáré gawí suwibamia.

¹² Alué napu 'nátame ju 'ma tabilé che nokimeo, j'we 'la 'nátaga tase guwana rujsúpua!

¹³ Aka suwábaga ralámuli i'sínimi cha nokinálime ká'é, nobi Onorúgameka 'wéchigo 'la gu'írame júkó napurigá tabilé cha nokimela. 'Lige alekeri 'we 'la bijchígilime ju Onorúgame 'we 'la nejkúrime ko.

¹⁴ Emi napu ne 'we galegá eté, tase tániwa iwérali alué mono napu tabilé Onorúgame ju.

¹⁵ Emi ralámuli asíriga 'la 'nátame júkuru, alekeri 'we a'lá námaka gepuwa alué napu ne ruimeli ju machináliga pala bijchiá ko o tabilé.

¹⁶ Napu'lige bajilia alué i'wilí ba'wila, bajchá cheliera i'lime júkuru Onorúgame nélegá Esusi mukúligo bilena gulusichi ramué nila gastigo

o'togá, 'lige aminami go'ame júturu baní nélagá churigá mukúligo Esusi 'lige churigá ku ajánaligo. Yeka pe aniname kéré ramuéchigó ku ajániwili ko.

17 Rekó asíriga we'ká nírige ramué, pe abaleké baní go'yame niru. Yeka ruyame kéré ramué pe bi'lepi 'nátali 'nátame níriga napu 'nátame ju Kristo.

18 Aka 'la na'táwabala alué ralámuli alé Israeli ejperégame, aka sa'pá go'yame júché Onorúgame kógilime alé mészachi ajchárigame. Alueka pe aniname kéré alué ralámuli pe bi'lepi 'nátali 'nátame ko Onorúgame 'yuga.

19 ¿'La námilia 'emi napu ne ruwí jipe? Alué mono napu kógilime ju, ¿alawégame ju? 'Lige ¿'la bijchiá 'la Onorúgame ju? ¿'We najtékame ju alué go'ame napu kógilime ju alué mono?

20 Tabilé. Alué mónoka tabilé alawégame ju. Alué ralámuli napu kógime ju alué mono, pe remónisi u'kuchípala kógime kéré alué go'ame, tase Onorúgame. Neka tabilé najkí napurigá 'emi aleké u'kuchípala remónisi gompaníerola nímala.

21 'Émika tabilé bajímili júkuru alué i'wilí ba'wila napu bajílime ju Esukristo nélagá 'emi bajime nísaká i'wilí ba'wila napu remónisi u'kuchípala kógilime ju. 'Lige aminami pecha go'meli júkó 'emi alué baní napu go'yame ju Esukristo nélagá 'emi go'yame nísaká alué baní napu remónisi u'kuchípala kógilime ju.

22 ¿'Émika najkiá napurigá ayómala Onorúgame? Ramueka pecha a'wágame niru napurigá Onorúgame.

Jena ruwimela 'we 'la gu'írilimi ko uché jaré ralámuli

23 Jaré 'emi regá anime ju: «Neka abichibi símala napu ne bo'né najkí.» Alá ju nobi jaré nóchali tabilé 'la júkó 'lige aminami tabilé nejkúrime ju napurigá oyérawa Esukristo.

24 Iligá na'tawa uché jaré ralámuli gu'írilinti, tase pe bo'nepi gu'írilininti 'nata asiboa.

25 Suwábaga go'ame go'poa 'emi napu ralinélime ju alé napu sa'pá ralinélime ju. Tase rukuboa tala 'la mono kógirime ko o tabilé. 'Lige alarigá 'la tabilé we'ká 'nata asimela alué go'ame go'sá.

26 Aka, «Onorúgame nila júpaché suwábaga ye gawí 'lige suwábaga tábiri napu nerú jena.»‡

27 Jaré ralámuli tabilé Onorúgame oyérame repárisa go'ame go'áachi, 'lige mué simisá go'ame go'mea alué ralámuli 'yuga, 'we a'lá júkuru go'aa go'ame napuyépiri go'ame. 'Lige aminami tabilé we'ká 'nátiga go'poa alué go'ame.

28 Bilé rió asisáká alé Onorúgame oyérame 'lige regá anésiga mué alué riote: «Ye sa'paka pe mono kógirime ju napu tabilé Onorúgame ju», 'liko mué níriga tase go'poa napurigá tabilé chélámala alué rió.

29 Mueka 'ma machíguru 'la ko napuyépiri go'ame go'aa, nobi iligá tabilé go'poa aleké go'ame napurigá tabilé chélámala alué rió napu pe kulí 'la oyérame ju Onorúgame.

¿Chonigá tabilé go'meli júpaché bilé go'ame pe bilé ralámuli na'tasa tabilé 'la ko?

30 Ne cheliera 'yásaká Onorúgame alué go'ame go'mea 'liko, ¿chonigá cha anilíbiché ne alué go'ame go'yachi?

---

‡ 10:26 E'nesi Salmos 24:1.

³¹ Napuyépiri nóchali napu mué nóchame ju, go'ame go'gá 'lige aminami bajiga o uchéchigo bilé tábiriti nóchaga, Onorúgamecho 'nátiga nochálime júkuru 'lige go'yame júkuru 'lige bajílime júkuru napurigá ralámuli 'la nirámala Onorúgame.

³² Ramueka tabilé najkiá napurigá alué ralámuli jurío guwana rusúmala nibilé alué tabilé jurío, 'lige nibilé alué ralámuli napu Onorúgame oyérame ju. Alekeri 'la 'nátaga.

³³ Neka najkí napurigá suwábaga ralámuli 'we ganíliga akimela ne benírachi Onorúgame nila ra'íchali. Neka tabilé beniri pe bo'nepi a'kabámana einániliga, neka pe uché jaré ralámuli gu'íriga 'smíguru napurigá 'la a'kabámana e'yenamala.

11

¹ A'chigóriga nokiboa napurigá 'sime ju ne. Neka a'chigóriga 'sime ju napurigá 'sime ju Kristo.

Jena ruwimela bilé mukí Onorúgame 'yuga ra'icha ilisá tabilé banito o'póluga iligá tabilé 'la ko Onorúgame níriga

² Neka 'we ganíliga ajtí 'emi 'yuga, 'emi 'wéchigo 'la nélegá mochígame ne'chí. 'Lige aminami 'we a'lá e'wame kame napu ne beniri 'emi.

³ Abiena najkí ne napurigá 'emi 'la námamala ye ra'íchali: Krístoka suwábaga ralámuli nuleme ju jena wijchimoba ejperégame, 'lige bilé rioka nuleme ju bo'né 'yula mukí, 'lige Onorúgameka nuleme ju Kristo.

⁴ Bilé rió Onorúgame 'yuga ra'ichasa, o ruyá napu Onorúgame najkí tabilé go'yápaga iligá, 'liko alueka tabilé nirame kérélamala Wa'lula Kristo.

⁵ Bilé mukí Onorúgame 'yuga ra'icha ilisá o ruyá napu Onorúgame najkí tabilé banito o'pólíga, 'liko alueka tabilé nirame kérélamala alué bo'né 'yula rió, pe a'chigóriga ju napurigá re'wániga ajchigá sijkarúgame gupala pe tabilé nirame kóriká bo'né 'yula.

⁶ Bilé mukí tabilé banito o'polánisa, 'liko si-jkimeli ju gupala. 'La chijunásaká gupá sijkigá, 'liko banito o'polámili ju.*

⁷ Bilé rió pecha go'yáchiga ilimeli júkó pachá re'obachi, aka Onorúgameka wa'lula nulame neraga ajchálige'é rió napurigá nulame ju Onorúgame jena wijchimoba 'lige 'pa rewagachi, alekeri ramué 'we 'la nirálime niru Onorúgame, alekeri 'we 'la niráwili ju Onorúgame. Bilé mukika napurigá rió neraga newárigime ju, 'lige 'we 'la nirámili ju bo'né gunala.

⁸ Onorúgame tabilé bajchá newale mukí, iligá rió 'lina bajchá newale. Alué rió bujéliru bilé a'chigálila alué mukí newamia.

⁹ Nibilé alué rió newáleru napurigá gu'írame nímalá alué mukí. Iligá alué mukí gu'írimili júkuru alué rió.

¹⁰ Alekeri alué mukí o'polámili ju bilé banito, alarigaka machiboa 'la nirame ko bo'né gunala 'lige abiena 'la nirame ko suwábaga alué santo ánjeli.

¹¹ Ramué níriká napu Onorúgame oyérame niru, rioka resílá bilé mukí, 'lige mukika resílá bilé rió.

---

* **11:6** Alé 'mi Korinto anilichi alarigá nokame nile ralámuli napu'lige bilé mukí se'nú rió 'yuga gojchisá, 'liko re'wániga ajchigá sijkame nile gupá, alueka pe gastigáriga nokame nile alanoká.

¹² Bijchiá ju Onorúgame 'síligo mukí newá bilé a'chigálila bujesa alué rió napurigá alué rió si bejtega asimela. Abiena bijchiá ju suwábaga rió pe umugichi o'chérigame ko. Onorúgame 'sile suwábaga alarigá 'nata.

¹³ 'We a'lá na'tawa 'emi a'bopi. ¿Ta'lá ko bilé mukí Onorúgame 'yuga ra'icha tabilé banito o'póluga iligá alé napu napuíme ju ralámuli Onorúgame oyérame?

¹⁴ Bilé rió i'weli gujpega einasa, tabilé 'la nímala. Tabilé sijkame nísaká gupala asíruga cháríkaréle.

¹⁵ Bilé mukí i'weli gupégame 'we a'lá ikiáréle. Aka Onorúgame 'nátale napurigá mukí i'weli gujpégame nímala.

¹⁶ Bilé rió tabilé nirásaká alarigá, 'liko ra'ichámili júkuru. Ramueka senibí beníruga e'yéname niru bilé mukí banito o'polámili ko napu'lige Onorúgame 'yuga ra'icha iligá o napu'lige ruyá iligá napu Onorúgame najkí. 'Lige aminami a'chigóriga benírame ju suwábaga alué uché jaré ralámuli napu benírame ju Onorúgame nila ra'íchali.

Jena ruwimela jaré ralámuli tabilé 'la niraga go'yame ko alué go'ame napu go'yame ju Kristo nélagá

¹⁷ Neka 'we osénilituru ye ra'íchali 'emi ne'óchaga. Jaré ruyá aníguru pe 'we bochí anime ko 'emi napu'lige napuísa. Pe tabilé niraga járome kará 'emi a'bopi.

¹⁸ Suwábaga ralámuli ruyá aní napu'lige 'emi napuísa tabilé ganíliga járome kará 'emi a'bopi, 'lige aminacho 'ma tabilé bi'lepi 'nátali 'nátame kará 'emi. Jaré ra'íchali bijchiá kérépukué.

19 Nobi suwábaga yeti ikimeli ju napurigá machi-boa chieri ralámuli 'la bijchiá Kristo oyérame ko.

20 Napu'lige 'emi napuísá go'ame go'mea Kristo nélegá, tabilé niraga go'yame kará 'emi.

21 Aminami ruyá aní jaré 'emi napu'lige napuísá, jaré 'emi 'we sapuka go'yame kará alué go'ame napu 'emi a'pale pe tabilé buigá uché jaré ralámuli, 'lige jaré pe e'luíka ejtebime kará, 'lige jaré pe etégame kará bajiga.

22 ¿Tabilé galégame niru 'emi napurigá go'mela 'emi 'lige napurigá bajímala? ¿Chonigá tabilé niramame nírukó 'emi napu'lige napuísá alué ralámuli Onorúgame oyérame? 'Lige aminami, ¿chonigá gawéliga eteme níruko 'emi alué ralámuli napu tabilé nígame ju? ¿Choneme ne 'emi? Neka pecha animeli go 'we a'ká ralámuli ko 'emi.

Jena ruwimela churigá nokiamé ko napu'lige go'yá go'ame napurigá nulálige Esusi

23 Neka uchéchigo siné ruwimela napu benírale Wa'lula Esusi churigá go'ame ko alué go'ame napu go'yame ju Esusi nélegá. Aba'lige rukó napu'lige Jurasi nejile alué Esusi, 'lige Esúsika 'wile alué baní,

24 'lige 'ma cheliera 'yasa Onorúgame, nasípasi chí'wánale regá anigá: «Yeka ne sa'pala ju napu me'liboli ju 'emi gu'íriga. A'kinánami a'chigóriga nokiboa ne'chí nélegá.»

25 'Lige aminami pe'tá i'libeko 'wile bilé baso i'wilí ba'wila rekútame ro'agá 'lige regá anile: «Ye i'wilí ba'wilaka ne elalá ju. Yeka ruyame kéré ne mukumeli ko 'emi gu'íriga. A'kinana a'chigóriga nokiboa ne'chí nélagá.»

26 Napu ikisá go'yá 'emi ye baní 'lige napu ikisá bajía ye i'wilí ba'wila, 'émika ruká nokáguru Wa'lula Esusi mukúligo ramué gu'íriga. Abisibi alanokiboa napusí uchéchigo nawachi Esusi.

Jena ruwimela bajchá ta'chó go'yá alué go'ame 'we 'la na'tálime ko tachiri cha nokáligo 'emi abé i'bé

27 Alekeri bilé ralámuli 'we cha 'sime nisa alué baní go'sá 'lige alué i'wilí ba'wila bajisa, alueka tabilé nirame kérélamala Wa'lula Esusi mukúligo ramué gu'íriga.

28 Bijí ta'chó go'yá alué baní 'lige ta'chó bajía i'wilí ba'wila, 'we 'la na'támili júkuru 'emi tachiri cha nokáligo 'emi 'yabeko.

29 Bilé ralámuli tabilé nirame Wa'lula Esusi go'sá alué baní 'lige bajisa alué i'wilí ba'wila, 'liko alué ralámuli gastigáriwili ju Onorúgame.

30 Alekeri jaré 'emi 'we resíriga mochí nayua, 'lige jaré 'ma suwile.

31 'La 'we a'lá na'tásiká bajchá ta'chó go'yá alué baní 'lige ta'chó bajía i'wilí ba'wila 'liko Onorúgame pecha gastigárimili go.

32 Napu'lige Onorúgame gastigaria ramué, alueka gastigari ramué napurigá ramué ku guwana na'tawa 'lige aminami napurigá tabilé gastigáriwa ramué alué ralámuli 'yuga napu tabilé Onorúgame oyérame ju, napu'lige ku nawachi Wa'lula Esusi gastigárimia suwábaga ralámuli cha nokame.

33 Alekeri 'emi Kristo oyérame napurigá ne, napu'lige napúsiga go'ame go'mea, go'poa go'ame napu'lige suwábaga ralámuli napuísá.

34 Bilé ralámuli e'luísaká, abé 'la ju bo'né bejtélachi go'yá, napurigá tabilé gastigáriwa Onorúgame napu'lige go'ame go'yachi uché jaré ralámuli 'yuga.

Uché jaré ra'íchali napu 'emi ruké ne'chí, alueka ruimé ne alemi simisá ne 'emi kólimia.

12

Jena ruwimela churigá nejkúrimili ko a'pili alué ralámuli napu 'yáliku nejkúrali Onorúgame Alawálate

1 'Emi Onorúgame oyérame napurigá ne, neka najkí napurigá 'emi machimela churigá ko alué nejkúrali napu nejime ju Onorúgame Alawala.

2 Napu'lige 'emi tabilé 'cho oyérame ka Kristo, 'émika nejkúrali tanime nile alué mono napu tabilé ra'íchame ju.

3 Alekeri neka najkíguru napurigá 'emi 'we 'la námamala. Aka bilé ralámuli napu gu'írilime ju Onorúgame Alawálate, alueka pecha che anigá ra'íchámalagó Esusi olagá. Suwábaga alué ralámuli napu gu'írilime ju Onorúgame Alawálate, alueka 'we 'la machime ju Esusi ko Wa'lula.

4 Alué ralámuli napu Onorúgame oyérame ju se'unáriga gu'írilime ju napurigá gu'írame nímala uché jaré ralámuli, nobi suwábaga alué nejkúrali pe Onorúgame Alawala nila ju.

5 Ralámuli Onorúgame oyérame se'unáriga nakúrame ju a'bopi, nobi pe abaleké Wa'lula Esusi 'sime ju gu'íria.

6 Alué ralámuli napu gu'írilime ju Onorúgame Alawálate, a'pílipi alué ralámuli se'unátiri 'nátali

'yalime ju, nobi pe abaleké Onorúgame 'sime ju gu'íria.

⁷ Onorúgame Alawala se'unáriga gu'írame ju a'pílipi ralámuli Onorúgame oyérame, napurigá alué ralámuli 'la gu'írame nímala uché jaré ralámuli Onorúgame oyérame.

⁸ Onorúgame Alawala gu'írame ju ralámuli napurigá jaré ralámuli 'we 'la benigá ruyeme nímala rejcholi uché jaré ralámuli 'lige napurigá jaré ralámuli 'we 'la benime nímala Onorúgame nila ra'íchali. Nobi pe Onorúgame Alawala 'sime júkó gu'íria.

⁹ Jaré ralámuli gu'írilime ju napurigá 'we 'la bi-jchígame nímala Onorúgame 'we 'la sébali olame ko. 'Lige jaré ralámuli gu'írilime ju napurigá 'we 'la sa'wame nímala nayume.

¹⁰ Jaré ralámuli gu'írilime ju Onorúgame Alawálate napurigá 'yome nímala alué tabilé ma'chílime ralámuli 'lige aminami napurigá ajáname nímala suwíggame.* 'Lige jaré ralámuli gu'írilime ju napurigá ra'íchame nímala napu Onorúgame najkí. 'Lige jaré ralámuli gu'írilime ju napurigá 'la machimela Onorúgame Alawala 'lige aminami 'la machimela alué tabilé a'lá alawá. 'Lige jaré ralámuli 'la gu'írilime ju napurigá ra'íchame nímala se'unáriga napu tabilé námame ju a'boi, 'lige jaré ralámuli gu'írilime ju napurigá 'la námamala napu'lige ra'íchachi ralámuli se'unáriga ra'íchame.

¹¹ Nobi péchigo Onorúgame Alawala 'sime ju suwábaga ye nejkúrali 'ya ralámuli, 'lige alué 'la

---

* **12:10** E'nesi glosario «milagro».

machí churigá gu'írimio a'pílipi ralámuli.

¹² Aka ramueka sekégame niru, 'lige ronégame, 'lige mo'égame.

¹³ Aka Esukristo oyéramechigó we'kaná chojkégame ká'é. Jaré jurío ju 'lige jaré tabilé jurío ju. 'Lige jaré griego ra'íchame ju 'lige jaré se'unáriga ra'íchame ju. 'Lige jaré ralurúgame ju 'lige jaré tabilé, pe nóchame ju. Nobi suwábaga pe bi'lepi alawégame niru ko, pe Onorúgame Alawala.

¹⁴ Ramueka pecha mo'ocho niru ko. Abiena sekégame niru 'lige ronégame. Tabilé suwábaga ralámuli jurío ju 'lige aminami tabilé suwábaga ralámuli ralurúgame ju.

¹⁵ Aka mo'oka pecha 'nátame júkó abé najtékame ko me'tigá ronó. 'Lige aminami mo'oka tabilé anime ká'é: «Neka tabilé seká ju, alekeri tabilé najtékame ju ne, iligá abé 'la júleké ne'chí rejpunalia.»

¹⁶ Aka bilé najká pecha sulagoma júkó, nobi 'wéchigo najtékame júkó alué najká.

¹⁷ Tabilé najkégame níriká, pe buségamecho níriká, 'liko ¿churigá akibóché? Tabilé ajkégame níriká, 'liko ¿churigá júluwapaché?

¹⁸ Aka Onorúgame newálige'é ramué najkégame, buségame, ronégame, ajkabógame, chu'égame, mo'égame napurigá bo'né 'la nirale.

¹⁹ Tabilé ronégame nísiga ramué, nibilé sekégame nibilé mo'égame, ¿chieti níwapué ramué? Buségame nísiga 'lige tabilé najkégame nísiga, o pe akégame nísiga 'lige tabilé ronégame nísiga, ¿chieti níwapué ramué?

²⁰ Aka najkaka 'we najtékame júpaché 'lige busí 'lige ajkabó 'lige ronó.

21 Aka busika pecha abé najtékame júkó me'tigá seká. Aka mo'oka pecha abé najtékame júkó me'tigá ronó. Aka mo'oka peka regá anime ká'é: «Neka tabilé resílá alué ronó.»

22 Jarénami o'póliga e'yénilime niru. Ta'mé 'we najtékame káré nobi 'wéchigo najtékame kéréko.

23 Abéchigo 'la repúlime niru me'tigá alué uché jarénami.

24 Jarénami napu ju sekachimi, mo'chimi, tabiléchigo alarigá repúlime júkó, peka napurigá muyachí 'lige chojkóbachimi. Alarigá newale Onorúgame.

25 Alarigá nírukuru ramué Onorúgame oyérame. A'nagupi repúlime nírukuru ramué. Jaré tabilé e'wélala kárékuru, ta'mé najtékame káré. Abirigáchigo 'la repúligo.

26 Bilé Onorúgame oyérame 'we resí nílasa, ramuéchigó o'maka resí nília mochiru. 'Lige 'we 'la semáriga ra'ichasa uché jaré ralámuli 'emi olagá, 'liko 'we 'la ganíliga mochiru ramuéchigó.

27 Apílipi ralámuli Onorúgame oyérame 'we najtékame ju, 'lige Onorúgame 'yale alué 'nátali napurigá uché jaré ralámuli gu'íriga járomala.

28 Jaréchigo 'yárigame ju nejkúrali napurigá nulame nímalá Esukristo nochálilachi. 'Lige jaréchigó 'yárigame ju nejkúrali napurigá 'we 'la ruyémala uché jaré ralámuli napu Onorúgame najkí jipe. 'Lige uché jareka benírimili júkuru Onorúgame nila ra'ichali. Jaréchigo 'yárigame ju nejkúrali napurigá 'yome nímalá alué ralámuli tabilé ma'chílime 'lige napurigá ku ajánamala suwígame. Jaréchigo ralámuli alarigá 'yárigame ju nejkúrali napurigá nayúkame e'néniga járomala

'lige jaré ralámuli 'we resítitirichigó 'lige tabilé nígame go'ame. Jaréchigo 'yárigame ju nejkúrali napurigá oilárimala uché jaré ralámuli napurigá nochámala. Jaréchigo 'yárigame ju nejkúrali napurigá ra'íchámala se'unátiri ra'íchali napu tabilé námame niru ramué.

²⁹ ¿Suwábaga 'emi nulame niru Esukristo nochálilachi? Tabilé. ¿Suwábaga ruyame ju 'emi napu Onorúgame najkí? Tabilé. ¿Suwábaga 'emi benírame ju? Tabilé. ¿O'maka ajáname ju 'emi suwígame? Tabilé.

³⁰ ¿O'maka 'emi 'yome niru? Tabilé. ¿Suwábaga 'emi 'la ra'íchame niru alué napu tabilé námutame ju? Tabilé. ¿Suwábaga 'emi 'la námame niru alué ralámuli ra'íchachi tabilé námutame ra'íchali? Tabilé.

³¹ Abirigáchigo 'la tániwagó Onorúgame alué 'nátali napu abé 'la gu'írame ju uché jaré ralámuli.

Neka jena beníramala pe u'kabi ra'íchali napu abéchigo najtékame ju.

13

Jena ruwimela 'we 'la niraga etélime ko uché jaré ralámuli

¹ Rekó ne suwábaga e'karúgame ra'íchali ra'íchame ke ne napu ra'íchame ju ralámuli jena wijchimoba ejperégame 'lige aminami napu ra'íchame ju santo ánjeli nobi neka tabilé galegá etégó uché jaré ralámuli, neka pe napurigá bilé gapiní napu tabilé 'la anime ju, alarigá ju ne.

² 'Lige rekó ne 'we 'la machime ke tachiri chukumeli ko abé i'libékomi 'lige 'la námame nísaká

ne napu Onorúgame 'nata ajtí, 'lige ne 'we 'la bi-jchígame nísaká Onorúgame 'we 'la sébali olame ko, 'liko ne 'la umubámili ke alué rabó se'wí elá pe 'nátaga, ne tabilé galegá eteme nísaká uché jaré ralámuli, pe rioksi nímili ke 'liko.

³ 'Lige rekó ne suwábaga kogie alué ralámuli napu tabilé nígame ju, pe rioksi nímala ke tabilé galegá eteme nísaká ne alué ralámuli. Rekó ne me'lisuga Onorúgame nila ra'íchali ruyame kóriká, pe rioksi nímala ke, ne tabilé galegá eteme nísaká uché jaré ralámuli.

⁴ Alué ralámuli napu 'la galegá eteme ju uché jaré ralámuli, alueka anáchame ju rekó chibi anilíe, 'lige senibí gu'írame ju uché jaré ralámuli. Alueka tabilé enuélame ju 'lige aminami tabilé riólame ju.

⁵ Alueka tabilé che anigá ra'íchame ju uché jaré ralámuli olagá. Alueka 'we 'la kóniga go'yame ju napu nígame ju a'boi. 'Lige aminami tabilé ayome ju pe'tá se'winá anésiga uché bilé ralámulite. 'Lige aminami tabilé senibí 'nata ajtime ju napu chibi olálige 'yabeko.

⁶ Tabilé galegá eteme ju alué cha nokame ralámuli iligá 'we galegá eteme ju alué ralámuli napu 'we 'la ra'íchali ra'íchame ju tabilé 'yéjali.

⁷ Alué ralámuli napu galegá eteme ju uché jaré ralámuli, alueka tabilé guwana rujsome ju, 'lige senibí 'we 'la bijchígime ju 'la a'remio cha'sika eyena. Alueka 'la anáchame ju rekó chibi ikié.

⁸ Alué ralámuli napu galegá eteme ju uché jaré ralámuli, alueka senibí galegá etémili ju uché jaré ralámuli. Bilé rawé sebámala napu ta'wesi ralámuli ruwimela chukimeli ko abé i'libékomi 'lige aminami tabilé ra'ichámala ralámuli se'unátiri

ra'íchali napu tabilé námutame ju, 'lige aminami 'ma pecha resíálmalagó alué ralámulika, 'ma 'la machigá mochímempá Onorúgame na'tálila.

⁹ Jipe tabilé 'la machirú suwábaga napu Onorúgame najkí, 'lige aminami tabilé 'me ejobénigame niru Onorúgame nila ra'íchali beniria.

¹⁰ Napu'lige ramué námasiga suwábaga napu tabilé námame níriga ramué, 'ma tabilé resí lawa aminabi beniamé alué ra'íchali.

¹¹ Ne u'tá ka, u'tá neraga 'nátame kéturu ne. Wa'lú kaka, 'ma tabilé 'nata ne u'tá neraga.

¹² Jípeko ta'mé machiamé niru Onorúgame nobi 'la námasiká suwábaga napu tabilé námame niru, a'lige kulí 'la machiboa churigá ko Onorúgame, napurigá Onorúgame machime ju ramué.

¹³ Bakiá 'nátali nerú napu tajsiné suwíbame ju. Bilé 'nátali ju ye: 'We 'la bijchígilime ko Onorúgame 'we 'la sébali olamio. 'Lige uché bilé 'nátali ka ye ju: Abisibi buigá mochílime ko napusí Onorúgame 'la sébali olá napu sébali olámoríligé. 'Lige abé nujubá 'nátalika ye ju: galegá etéligé ko uché jaré ralámuli. Nobi abéchigo najtékame júkó alué 'nátali galegá etéligé ralámuli.

14

Jena ruwimela chieri nekúrali ko abé najtékame napu nejile Onorúgame Alawala

¹ 'We a'lá nisa 'la kápá 'emi 'we a'lá galegá etesa uché jaré ralámuli, 'lige aminami 'we 'la tánisa 'la kápá gu'írili Onorúgame Alawala napurigá gu'írimala napurigá ruyeme nímalá 'emi uché jaré ralámuli napu Onorúgame najkí.

² 'Emi gu'írisiká Onorúgame Alawálate napurigá 'emi ra'ichámala se'unátiri ra'ichali napu 'emi tabilé ra'ichame ju, pe Onorúgame 'yuga ra'ichame kérélamala 'emi, tase ralámuli 'yuga, napugiti alué ralámulika pecha námamempá napu 'emi ra'icha. 'Émika pe Onorúgame Alawálate ra'ichámala nobi alué napu 'emi ra'icha ta'wesi ralámuli machimela.

³ Alué napu ruyame ju napu Onorúgame najkí, alueka benírame ju napurigá uché jaré ralámuli aminabi benimela Onorúgame nila ra'ichali. 'Lige alarigá 'la oilárime ju 'emi alué ralámuli napurigá 'we 'la ganíliga mochímala.

⁴ Alué ralámuli napu ra'ichame ju se'unátiri ra'ichali, alueka pe bo'nepi gu'írame ju, nobi alué napu benírame ju Onorúgame nila ra'ichali, alueka benírame ju napurigá aminabi benimela ralámuli Onorúgame oyérame.

⁵ 'We 'la nisa 'la kápá napurigá suwábaga 'emi ralámuli se'unáriga ra'ichame nímala napu tabilé námutame ju. Nobi neka abé 'la nirá nili napurigá 'emi beníramala napu Onorúgame najkí. Abé najtékame ju benírilia napu Onorúgame najkí, me'tagá ra'ichalia se'unáriga. Bilé rió se'unáriga ra'ichasáká Onorúgame nila ra'ichali, a'lige asisá bilé rió 'la námame alué se'unátiri ra'ichali, alué ruimeli júkuru a'chigóriga napu anile alué se'unáriga ra'ichame napurigá ralámuli Onorúgame oyérame aminacho 'la benimela.

⁶ 'Emi Onorúgame oyérame napurigá ne, ne simisá 'emi kólimia 'lige ne benírisa Onorúgame nila ra'ichali se'unáriga ra'ichaga napu 'emi tabilé námame ju, ¿churigá nejkúramalawé? Ne ruisáká 'la

suériga napu Onorúgame beniri ne'chí, 'lige amínamí ruisá ne napu machí ne, 'lige ruisá ne napu Onorúgame najkí, 'lige ne benírísa bilé tétali 'liko ne 'la ma'chígime beníguru, 'liko 'la nejkúrime nímala alué ra'íchali.

⁷ Alué rabisílime napu ju alué baká buchilime, 'lige alué rabeli, tabilé ma'chígime rabisime nísaká, 'liko chieri ralámuli 'la machimélawé tachiri wiká rabisília alué baká bujchigá 'lige alué rabeli.

⁸ 'Lige bilena nakó nerúgichi, tabilé 'la buchésaká alué trompeta anilime, pecha 'wesi machimélagó nakó nerumio.

⁹ A'chigóriga ikime ju 'emi 'yuga, 'emi tabilé 'la ra'ichásaká napurigá 'la námapura, ¿churigá machibóaché napu aníá mochí 'emi? 'Émika pe 'oni ra'íchame kárélamala.

¹⁰ Jena wijchimoba we'ká e'karúgame se'unáriga ra'íchame ralámuli mochí. Nobi mochíko jaré ralámuli 'we 'la námame alué ra'íchali napu ra'íchame ju alué ralámuli se'unáriga ra'íchame.

¹¹ Bilé ralámuli se'unáriga ra'íchame ra'ichasa ne 'yuga, pecha námamalagó ne napu aní alué ralámuli. Alué ralámulika na'támala pe nawágame ko ne. 'Lige néchigó pe abalarigá na'támala pe nawágame ko alué ralámuli, napugiti alué ralámuli pecha námamalagó napu ne aní.

¹² Alekeri 'emi napu 'we najkime ju alué nejkúrili napu nejime ju Onorúgame Alawala, tániwa 'emi Onorúgame napurigá nejímala alué nejkúrili napu gu'írilime ju we'ká ralámuli.

¹³ Alué ralámuli napu se'wináriga ra'íchame ju, 'we tánimili júkuru nejkúrili Onorúgame napurigá

Onorúgame gu'írimala napurigá 'la námamala, 'lige napurigá 'la benegá beníramala uché jaré ralámuli.

¹⁴ Ne ra'ichásaká Onorúgame 'yuga se'wináriga ra'íchaga pe ne alawala 'sime ju Onorúgame 'yuga ra'icha napugiti neka pecha námempá napu ne aní.

¹⁵ Alarigá nísaká, 'lige ¿chu'símalaché ne? Ra'ichámili ju ne Onorúgame 'yuga ne bo'né alawálate, abiena ra'ichámili ju ne Onorúgame 'yuga 'we 'la námátume ra'íchilite. 'Lige aminami wikarámili ju ne Onorúgame wikala, ne bo'né alawálate, 'lige abiena wikarámili ju ne 'we 'la námátume wiká.

¹⁶ Mué wikarásaká Onorúgame wikala 'lige cheliera 'yasa mué Onorúgame se'winátiri ra'íchilite, 'liko ralámuli ¿churigá cheliera 'yámalawé Onorúgame mué 'yuga pecha námame kame napu mué aní?

¹⁷ Alué ra'íchali napu mué ra'icha ilí Onorúgame 'yuga, 'we 'la semati kéréko, nobi pecha 'wesi ralámuli námago, 'lige alué ralámulika pecha aminabi beniméligó Onorúgame nila ra'íchali.

¹⁸ Neka wa'lú cheliera 'ya Onorúgame napugiti nejkúriligime napurigá ne ra'ichámala se'unátiri ra'íchali me'tigá suwábaga apiépiri 'emi.

¹⁹ Napu'lige napuísá Onorúgame oyérame Onorúgame nila ra'íchali benimea, abé a'lá ju pe u'kabi ra'íchali ra'ichalia 'la námátume, tase ra'ichalia we'ká ra'íchali tabilé námátume.

²⁰ 'Emi Onorúgame oyérame napurigá ne, tabilé 'nátame niwa napurigá 'nátame ju u'kuchítiri. Abé 'la ju na'talia napurigá 'nátame ju e'wele o'chérame Onorúgame oyérame, tase chibi nokianti.

²¹ Aka 'we 'ya osirúgime ra'íchali Onorúgame nila

ra'íchali regá aníché: «Neka julámala alé napu 'emi ejperé alué ralámuli tabilé námatame ra'íchame. Nobi rekó alieri ra'íchie alué ralámuli, 'émika tabilé e'wímalago ne'chí.»

²² Bilé ralámuli ra'ichasa se'unátiri ra'íchali, ralámuli tabilé Onorúgame oyérame akisá ra'íchachi alué ralámuli, regá na'támala: 'Nee alué ralámulika 'la chieti ra'íchanti ju, nobi ¿tachiri chonigá aníwé? Machinali nili ne chonigá aniá alué ralámuli. Nobi bilé ralámuli Onorúgame oyérameka pecha a'chigóriga na'támili go napurigá 'nátale alué ralámuli tabilé Onorúgame oyérame. Alueka iligá najkimela 'we 'la benírilime napu Onorúgame najkí.

²³ Mueka ¿chulasi nili? Suwábaga ralámuli Onorúgame oyérame napuísá Onorúgame nila ra'íchali benimea, 'lige 'emi chojkiasa ra'icha se'wináriga napu tabilé ra'íchame ju 'emi, a'lígirikáchi bajkisá bilé rió tabilé Onorúgame oyérame alé napu 'emi mochí Onorúgame nila ra'íchali beniá, alueka lámala 'emi 'ma lo'íriligo.

²⁴ Suwábaga 'emi 'we 'la benírame nisa napu Onorúgame najkí, 'liko alué rió 'we 'la námamala, 'lige na'támala, 'we cha'sime rió ko,

²⁵ napu'lige gepuga iligá, a'lige chojkiámala ruyá suwábaga napu cha'sile alué rió, 'liko chojkóbaka iligá 'we 'la niraga ra'ichámala Onorúgame olagá regá anigá: Bijchiá ju Onorúgame ajtí jena napu mochí 'emi.

Jena ruwimela napu'lige napuísiga Onorúgame nila ra'íchali benimea, 'we 'la sébali oliame ko

26 'Emi Onorúgame oyérame napurigá ne, napu'lige 'emi napuísa Onorúgame nila ra'íchali benimea, jaré 'emi wikarámili júkuru Onorúgame wikala, 'lige jaré benírimili júkuru, 'lige jaré ruimeli júkuru napu Onorúgame anele napurigá ruyémala ralámuli, 'lige jaré ra'ichámili júkuru se'winátiri ra'íchali, 'lige jaré ruyame nímili júkuru napu aní alué ralámuli se'wináriga ra'íchame, nobi suwábaga 'emi gu'írimili júkuru napurigá ralámuli aminabi benimela 'lige aminabi oyéramala Onorúgame.

27 Jaré ralámuli ra'ichasa se'unátiri ra'íchali, tase o'maka ra'ichámili júkuru, bajchá chojkiámili júkuru bilé 'lige uchéchigo bilé, 'lige bilé ralámuli ruimeli júkuru napu aniá ajuí alué ralámuli,

28 tabilé 'wesi mochísaká tabilé námame alué se'winátiri ra'íchali alé napu 'emi mochí napuíka Onorúgame nila ra'íchali beniá, 'liko alué ralámuli tabilé ra'ichámili júkuru o tase e'wele ra'ichámili júkuru alué ralámuli Onorúgame 'yuga.

29 'Lige aminami jaré ralámuli mochisa napu ruyame ju napu Onorúgame najkí, tase o'maka ra'ichámili júkuru, bajchá chojkiámili júkuru bilé, 'lige uchéchigo bilé. 'Lige jaré 'we 'la 'nátaga gepúmili júkuru ta'lá 'la bijchiá Onorúgame nila ra'íchali ko o tabilé.

30 Nobi Onorúgame benírasaká bilé 'nátali bilé ralámuli napu ajtí alé gepua, 'liko alué ralámuli napu ra'icha ilí a'rémili júkuru ra'icha napurigá ra'ichámala alué ralámuli napu 'yáliru 'nátali Onorúgamete.

31 A'liko 'la suwábaga ralámuli napu nareme ju Onorúgame nila ra'íchali 'la ra'ichámala, 'lige alué ralámuli napu gepua mochí 'la benimela 'lige am-

inabi oilárimala Onorúgame oyeria.

³² Alué ralámuli napu ruwime ju napu Onorúgame najkí, alueka 'we 'la na'támili júkuru chiéniko ra'ichamio 'lige chiéniko a'remio ra'icha,

³³ napugiti Onorúgameka pecha galeme kame napurigá o'maka ra'ichámala, iligá Onorúgameka galeme ju napurigá bilé ra'ichámala 'lige uchéchigo bilé.

Napurigá nokiamé niru ramué napu Onorúgame oyérame niru,

³⁴ umugika tabilé ra'ichámili ju alé napu napuúlime ju Onorúgame nila ra'íchali benimeá, napugiti pecha lisensia nígame kame napurigá ra'ichámala. Aka Moisesi regá anime osáleché 'we 'ya: «Umugika kilí gepuga mochiga benimeli júkuru.»

³⁵ Bilé ra'íchali machinálisaká, rukémili júkuru bo'né 'yula napu'lige ku sebasa a'boi ejperélachi. Pecha 'la ikiaré ko napurigá umugí ra'ichámala alé napu napuúlime ju Onorúgame nila ra'íchali benimeá.

³⁶ 'Émika pecha bajchá naréleko Onorúgame nila ra'íchali, 'lige aminami pecha 'émicho naréleko Onorúgame nila ra'íchali.

³⁷ Bilé ralámuli regá 'nátame nísaká: «Neka 'la Onorúgame nila ra'íchali ruyame ju o neka 'la e'wime ju suwábaga napu nulá Onorúgame Alawala», alueka 'we 'la machimeli júkuru ye napu ne osé 'emi Onorúgame nulalila ko.

³⁸ Tabilé machisáká, Onorúgamechigó tabilé machigá etémala alué ralámuli.

³⁹ 'Emi Onorúgame oyérame napurigá ne, 'we 'la oyéraga ra'icháwaká napu Onorúgame najkí,

'lige tase sulíwaká napurigá ra'ichámala se'unátiri ra'ichali napu tabilé námame ju bo'né.

⁴⁰ 'Lige suwábaga 'la suériga benírimili júkuru 'la niraga.

15

Jena ruwimela Páulo ruwíligo Kristo ku ajániligo

¹ 'Emi Onorúgame oyérame napurigá ne, neka najkí napurigá 'emi nélámala alué 'we 'la ra'ichali napu ne beniri 'emi, 'lige jípesí abiena 'la bijchigi 'emi alué 'we a'lala ra'ichali.

² 'Emi abisibi 'we 'la bijchígisaká alué a'lala ra'ichali, 'liko 'emi 'we 'la semati raweli rewimela. Nobi 'emi bijchime nísaká uché jaré ra'ichali napu tabilé bijchiá ju, 'liko tabilé semati raweli rewimela.

³ 'Neka benírituru 'emi alué ra'ichali napu ne bení, alué ra'ichali 'we 'ya nerúgame napu ruwime ju Kristo mukúligo chátiri 'nátali o'togá ramué nila.

⁴ 'Lige rekáliru bilena ewachi napu gatéwili nile suwígame, 'lige bakiá rawé kachi ku ajániligo. Alarigá aníligo Onorúgame nila ra'ichali 'we 'ya osirúgime alarigá ikimea.

⁵ 'Lige yati neraga ma'chiná ilíbaligo alemi napu ilile Sepasi (Pegro) anilime rió, 'lige aminami abé i'libeko yati neraga ma'chiná ilíbaligo alemi napu mochile suwábaga alué makué bilé rió napu nóchame nile Esukristo nochálilachi.

⁶ 'Lige abé a'kinana yati neraga ma'chiná ilíbaligo alé napu mochile alué maligi sientu rasíggame ralámuli Onorúgame oyérame, 'lige amulí suwábaga alué ralámuli bijí ajagá mochí. Jaré 'ma suwile.

⁷ 'Lige abé a'kinana yati neraga ma'chiná ilíbale alé napu ajtile Santiago, 'lige a'kinánami yati neraga ma'chiná ilíbale alé napu mochile alué makué bilé rió napu Esusi 'yuga járome nile.

⁸ 'Lige abé nujubami ka yati neraga ma'chiná ilíbaturu alemi napu ne enegé, ne napu ju napurigá pe bilé towí napu ochérale tabilé 'cho 'la sébachi raweli.

⁹ 'Lige alekeri alué makué bilé rió napu Esukristo 'yale nóchali abé najtékame ju me'tigá ne'chí. 'Lige tabilé ikiaré napurigá ralámuli ne'chí olagá animela ne Esukristo nochálilachi nóchame ko, napugiti neka 'we resí olame kéturu alué ralámuli Onorúgame oyérame. 'Lige neka alekeri 'we chijúnaguru.

¹⁰ Nobi Onorúgameka 'we 'la na'temaka etéliko ne'chí 'lige alekeri neka 'we 'la nocha 'lige beniria ajtí ne me'tigá uché jaré napu Esukristo 'yuga járome nile nobi tabiléchigo ne bo'né a'walílate benírigo, pe Onorúgame a'walila 'smi ne'chí gu'iria.

¹¹ Tabilé chéré rekó jaré abé rajpé benirie alué a'lala ra'íchali, nobi abéchigo najtékame júkó benírilia alué a'lala ra'íchali, 'lige alué ra'íchali ju napu 'emi oyérale.

Jena ruwimela Páulo ruwílgo ramué abiena ku ajániwili ko

¹² Ye ju alué a'lala ra'íchali napu ramué ruigá e'yéniru: Kristo ku ajániligo. 'Liko ¿chonigá aniché jaré 'emi suwígame tabilé ku ajáname ko?

¹³ Tabilé ku ajáname nísaká alué suwígame, 'liko Kristo tabilé ku ajánaleréko,

14 'lige tabilé ku ajánasaká alué Kristo, 'liko ye a'lala ra'íchali napu ramué beníriga e'yéniru pe tabilé sirbe júleké 'liko, 'lige pe rioksi julke rekó 'emi bijchigie Kristo nila ra'íchálila.

15 Bijchiá nísaká tabilé ku ajáname ko alué suwígame 'liko ramué pe 'yégiga ruigá e'yéniwaréko Onorúgame nila ra'íchali napugiti ramueka ruigá e'yéniru Onorúgame 'sílego ku aiania alué Kristo.

16 Bijchiá tabilé ku ajáname nísaká alué suwígame 'liko Kristo tabilé ku ajáneleréko,

17 'liko Kristo tabilé ku ajánasaká 'liko tabilé najtékame ju rekó 'emi bijchigie Kristo nila ra'íchali, 'liko 'emi pe abijí chátiri 'nátame júleké.

18 'Liko alué ralámuli napu Kristo oyérame nile 'we 'ya napu 'ma suwile, alueka napurigá e'wagágame neraga mochíliké.

19 Najtékame nisa Kristo oyérilia pe abijí ajagá mochiga 'lige 'ma tabilé najtékame nisa 'ma suwisúká, 'liko resía ramué.

20 Nobi Krístoka ku ajánale tabilé siné mukumea uchéchigo siné 'lige abé a'kinánaka alué suwígame ku ajánamala.

21 Pe bilé rió (Arani) chojkila gite suwime ju ralámuli 'lige pe bilé rió gite (Kristo) ku ajánimili júkuru suwígame.

22 Napusí cha'sile alué Arani, suwábaga ramué 'ma chátiri alawégame gainaru 'lige alekeri suwiboli ju ramué. Nobi ramué Kristo oyérisiká, ku ajániwili ju ramué.

23 Apílipi ralámuli ajánimili ju napu'lige seba raweli nobi bajchaka Kristo ku ajánale. 'Lige abé a'kinánami napu'lige Kristo uché ku nawasa,

ajánamili ju suwábaga alué napu Kristo oyérame nile.

²⁴ Alige 'ma guwichí nímala napurigá tané ikimela gawí, napu'lige Kristo umérasa suwábaga alué e'wélala nulame cha nokame 'lige alué u'kuchípala remónisi. 'Lige Kristo regá anémala alué O'nó Onorúgame: «Jena ajtí suwábaga nóchali napu mué nulá.»

²⁵ Krístoka nulámili júkuru bochígimi jena wijchimo-moba napusí 'ma umérisa suwábaga alué bo'né saíla.

²⁶ Napu'lige Kristo neyúrasa, 'ma tabilé siné suwimeli ju ralámuli.

²⁷ Aka Onorúgame nila ra'íchali regá aniché: «Onorúgameka wa'lula nulame neraga ajchale alué Kristo napurigá nulame nímala suwábaga napu nerú jena wijchimoba 'lige 'pa rewagachi», * nobi Krístoka tabilé nulémala bo'né O'nola napugiti O'nólaka wa'lula neraga ajcháligame napurigá nulame nímala.

²⁸ Napu'lige 'ma nulachi suwábaga alué Onorúgame Inolá, a'lige nuléwili ju Onorúgamete, 'lige alarigá Onorúgame nímala suwábaga nulame jena wijchimoba 'lige 'pa rewagachi.

²⁹ Alué suwígame tabilé ku ajánimili nísaká, 'liko ¿chonigá jaré ralámuli rewaramé júpaché alué suwígame neraga? ¿Chonigá alanokame júpaché peka bijchígime ke ku ajánamio alué suwígame?

³⁰ Tabilé ajánamili nísaká alué suwígame, 'liko ¿chonigá a'kuepi amulí suwiyame nírupaché ramué?

---

* 15:27 E'nesi Salmos 8:6.

³¹ Aka 'emi 'we 'la machíché ne i'sínimi amulí mukume ko. 'We bijchiá ju napu ne aní, abiena bi-jchiá ju napu'lige ne etea 'emi, 'we ganíliga eteme ju ne 'emi napugiti 'émika 'wéchigo 'la oyérame kame Wa'lula Kristo Esusi.

³² Tabilé ku ajáname nísaká alué suwígame, 'liko ¿chonigá tabilé majame nílepaché ne alué ralámuli 'yuga ra'icha napu 'we jobátigame nile? Tabilé ajánamili nísaká suwígame 'liko abé 'la júléké ganíliga ejperelia pe go'ame go'gá 'lige bajiga napugiti pe be'limi 'ma suwiboli kame.

³³ Tase bijchígiwa napu aní alué ralámuli cha nokame. 'Emi e'wísaká napu aní alué ralámuli, 'émichigó a'chigóriga nímala napurigá alué ralámuli.

³⁴ 'We 'la na'táwaká napu noká 'emi 'lige 'ma a'réwaká tabilé e'wía Onorúgame. Aka jaré 'emi chijunátékuru peka machime kame 'emi churigá ko Onorúgame.

Jena ruwimela churigá ku ajánimio alué suwígame

³⁵ Jaré ralámuli regá 'nátame kérépukué: «¿Churigá ajáname kéréle alué suwígame? ¿Chieti sa'pégame júpué?»

³⁶ 'La chieti 'nátanti ju jaré ralámuli. Aka suwábaga napu echá 'emi 'ma bikame ju 'lige alésíko 'ma sawarame ju alué talí 'ma nawarasa.

³⁷ Suwábaga napu echiamé ju pecha sawala echiamé júkó bajchá, iligá talí echiamé ju bajchá, 'lige alué talí echisuga bajchá nawarame ju 'lige kúchigo sawarame ju.

³⁸ 'Lige bo'né Onorúgame se'unátiri talí newale a'pílipi talí, 'lige se'unátiri ya'wime ju napurigá bo'né Onorúgame najkile.

³⁹ Aka ralámulika tabilé a'chigóyéri sa'pégame ká'é napurigá ajágame, 'lige alué chulugí se'unátiri sa'pégame ju 'lige ro'chíchigó se'unátiri sa'pégame ju.

⁴⁰ Aka santo ánjelika 'pa rewagachi mochígame se'unátiri sa'pégame ká'é, 'lige ramué ralámuli jena wijchimoba ejperégame se'unátiri sa'pégame niru, 'lige ramué sa'pala 'lige alué santo ánjeli 'we semati ju.

⁴¹ Aka rayénali se'unátiri rapame júpaché tase napurigá alué mechá 'lige tase napurigá so'pílí.

⁴² A'chigóriga niru ramué, ramué sa'pala mukumeli ju 'lige bikimeli ju. Se'winátiri sa'pégame niwa ramué napu'lige ku ajánisiga, napugiti 'ma pecha suwiboli kame.

⁴³ Aka bilé ralámuli mukume ka'e, 'lige tólime ju, 'lige alué sa'paka pe bikame ju, nobi 'ma ku ajánasaká alué ralámuli, alué ralámuli sa'pálaka 'we semati nímala 'lige 'la 'we a'wágame, 'lige 'ma tabilé siné mukumela.

⁴⁴ Aka bilé ralámuli mukusáká, pe sa'pá mukume ju nobi ku ajánaka pe uché bilé sa'pega ajáname ju napu tabilé siné mukume ju.

⁴⁵ Aka Onorúgame nila ra'íchilika regá aníché Onorúgame 'sílego bajchá ajtígame rió newá napu Arani anilime nílige, nobi uchéchigo bilé Arani nawálekó napu pe Kristo nile napu nejime ju a'walí napurigá ku ajániwa.

⁴⁶ Aka bajchaka pe iligá sa'pégame niru napu mukume ju. 'Ma a'kinana napu'lige suwisuga,

se'unátiri sa'pégame niwa napu tabilé mukume ju.

47 Aka bajchá newárigime rioka pe we'ete newárigime nile. Alué nujubá nawágame rioka pe rewagáchika nawale.

48 A'pili ralámuli a'chigóyéri sa'pégame ju napurigá alué rió Arani, napu we'ete newárigime nile, nobi alué ralámulika napu oyérame ju Kristo, alueka bilé rawé sa'pégame nímala napurigá alué Kristo napu'lige 'pa rewagachi simasa.

49 Jípeko napurigá Arani alieri sa'pégame niru, nobi bilé rawé sa'pégame niwa napurigá sa'pégame ju Kristo napu rewagachi ajtí.

50 'Emi Kristo oyérame napurigá ne, neka ruwíguru bilé ralámuli pe iligá sa'pégame 'lige o'chégame, alueka tabilé sebámala alé napu ajtí Onorúgame. Ye ramué sa'pálaka pe bilé rawé mukume ju, tabilé senibí ajagá ajtígame ju.

51 Neka bilé ra'íchali ruwimela napu Onorúgame tabilé ruwile abé i'bé: Pecha suiboli júkó jaré, nobi suwábaga se'winátiri sa'pégame gaináwagó.

52 Pe anaga neraga napu'lige alué nujubá trompeta bucháchinichi, a'lige ajánamala alué ralámuli suwígame se'unátiri sa'pega, 'lige 'ma tabilé uché suimela. 'Lige ramué napu ajagá mochiru abiena se'unátiri sa'pégame gainawa.

53 Ramué sa'pala napu mukume ju se'unátiri gainámala, napu tabilé siné mukume ju.

54 Napu'lige suwábaga ye tábiri ikisá, 'ma 'la sébali ikimela napurigá aní 'we 'ya osirúgime osilí: «Bilé ralámuli Onorúgame oyérame tabilé mukugá rejpímili ju.»

55 «Ku ajánimili ju 'lige tabilé siné mukumeli ju.»†

56 Pe cha nokigá suwiyame ju. Aka Moisesi nila nulalí ruwiché alué cha nokame gastigáriwili ko.

57 ¡Wa'lú cheliera 'yawa Onorúgame napugiti alué kame napu 'we 'la nejkuri napurigá 'la umérowa alué Remónisi na'tálila 'la oyérisiká ramué alué Wa'lula Esukristo!

58 Alekeri 'emi Onorúgame oyérame napurigá ne, tabilé guwana rujsuka nokísiwa, abisibi 'we 'la nóchaga nokísiwa Onorúgame nila nochálilachi. 'Emi 'we 'la machíguru tabilé rioksi nochálime ko Wa'lula Esukristo 'yuga.

16

Jena ruwimela churigá gu'irimili ko alué ralámuli Onorúgame oyérame

1 Neka jipe ruwimela churigá olámili ko 'emi napu enomí nejímili ju ralámuli Onorúgame oyérame i'lime Rusaleni ejperégame. A'chigóriga nokiboa napurigá nuligé ne Onorúgame oyérame Galasia ejperégame.

2 Bilé tarali métigame enomí, senibí romíkichi a'pili 'emi pe u'kabí enomí nejímili ju. Napu'lige ne sébachi alemi enomí nolamia, tabilé najkí ne napurigá 'emi e'yénamala enomí napabuga.

3 Napu'lige ne sebasa alemi, jaré ralámuli napu 'emi 'la nirá napurigá simámala Rusaleni, apeli o'ká julámala ne 'lige enomí alué napu 'emi napabule.

4 'Emi 'la nirásaká napurigá ne si simela, siméréko ne alué ralámuli 'yuga.

† 15:55 E'nesi Isaías 25:8 'lige Osea 13:14.

Jena ruwimela koche simírímio lale alué Páulo alé Korinto simiá

⁵ Neka sebámala 'emi kólimia bajchá kólisa alué ralámuli Maseronia anilichi ejperégame.

⁶ Siné kachi alé asiméréko ne 'emi ejperélachi suwéniga romó, 'lige jaré 'emi ne si simámili júkuru alé uché bilena napu simeli ju ne.

⁷ Neka tase pe'wera asinali alé 'emi ejperélachi, neka i'libesi asinali alé 'emi ejperélachi Onorúgame 'la elásaká. Alekeri tabilé simí ne alemi jipe. Abé i'libeko simé ne alemi.

⁸ Alé Ebeso anilichi asimela ne napusí 'ma se-basa alué piesta Pentekostesi* anilime.

⁹ Rekó we'ká ralámuli alé ejperégame tabilé ganíliga eté ne'chí nobi Onorúgameka 'láchigo nejígó raweli napurigá beníramala ne ralámuli Onorúgame nila ra'íchali.

¹⁰ Alemi sebasala alué Timoteo, 'we 'la ganíliga etéwaká napurigá 'we 'la ganíliga asimela alé 'emi ejperélachi. Alueka ralámuli benírame ju Wa'lula Esukristo nila ra'íchali napurigá ne.

¹¹ 'We 'la ganíliga etéwaká 'lige aminami gu'írowaká napurigá 'we ganíliga einámala jeka simiá ne'chí e'nemia napugiti neka 'lige uché jaré ralámuli Onorúgame oyérame 'we buigá mochiru.

¹² Jena ajtí alué Apolo napu Onorúgame oyérame júchigó napurigá ramué. Neka 'we anigéturu napurigá simela 'emi kólimia nobi tabiléchigo ikíritigo alemi simiá, nobi pe abé i'libékomi siméréko.

¹³ 'We 'la 'nátaga mochíwaká tabilé a'regá Esukristo oyeria, tabilé guwana rujsúká, 'la iwega

---

* **16:8** E'nesi glosario «Fiesta de Pentecostés».

mochiwa 'lige tase majaga.

14 'Lige suwábaga nóchali newá 'we 'la ganíliga newáwaká.

15 Suwábaga 'emi napu Onorúgame oyérame ju napurigá ne, 'emi 'we 'la machíguru alué Estépana 'lige alué rijimala alué níligo bajchá oyérame alué a'lala ra'íchali alé Akaya anilichi, 'lige alué nokame ju uché jaré oyérame gu'iria. Neka 'emi nuléguru

16 napurigá 'emi 'we 'la e'wímala 'lige gu'írimala alué Estépana 'lige alué rijimala 'lige aminami uché jaré oyérame napurigá Estépana.

17 Neka 'we ra'sálá jemi sébachi alué Estépana 'lige Portunato 'lige alué Akaiko. Alué nokáguru ne'chí gu'iria napugiti 'émika pecha gayénampá ne'chí gu'iria napugiti cha mejká mochígempá.

18 Neka asíriga ra'sálagá ajtí alué ralámuli 'yuga napugiti 'la oilárimpá ne'chí napugiti neka 'we seweka ajtigé, a'chigóriga napurigá oilárilige 'emi napu'lige 'yuga mochiga. Alekeri 'we 'la ganíliga etéwaká alué ralámuli.

19 Ralámuli Onorúgame oyérame Asia ejperégame 'we náola rejpórali 'lige abiena Akila 'lige Prisila 'lige alué ralámuli napu napuíme ju alué Akila 'lige Prisila ejperélachi Onorúgame nila ra'íchali ben-imeá, 'we náola rejpórali.

20 Suwábaga ralámuli Onorúgame oyérame jena ejperégame 'we náola rejpórali 'emi. 'We 'la ganíliga rejporáwaká 'emi a'bopi 'la banachí chu'migá napurigá nokame niru ramué.

21 Ye nujubá uchúkame osilí, ne bo'né sekálate osé ne 'emi.

²² Jaré ralámuli tabilé nirame nísaká Wa'lula Esukristo 'we a'lá nisa 'la kápá Onorúgame gastigaria alué ralámuli.

¡'We a'lá nisa 'la kápá uchéchigo nawá Wa'lula Esukristo!

²³ 'We a'lá kápá Wa'lula Esusi aminabi iwérali 'ya 'emi.

²⁴ Neka 'we galegá eté suwábaga 'emi napugiti suwábaga 'emi Kristo Esusi oyérame kame.

Pe ekí kápá ye ra'íchali. Wa'lú cheliérabá.

Onorúgame nila ra'íchali
New Testament in Tarahumara, Western
(MX:tac:Tarahumara, Western)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tarahumara, Western

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tarahumara Baja [tac], Mexico

Copyright Information

©Wycliffe Bible Translators, Inc. 2008

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tarahumara, Western

©Wycliffe Bible Translators, Inc. 2008

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
5abd0d10-18f8-5f78-aab1-438647421555